

2018

Lało w teatrze

Wstęp

W 2018 roku odbyła się jedenasta edycja programu Lato w teatrze. Jako organizatorzy cieszymy się, że już od kilkunastu lat ta inicjatywa stwarza różnorodne okazje do wakacyjnych spotkań z teatrem. Podczas warsztatów teatralnych daje młodym ludziom szansę twórczej wypowiedzi teatralnej, dobrą zabawę, za sprawą przedstawienia w namiocie cyrkowym umożliwia rodzinne doświadczanie teatru, a dzięki spotkaniom realizatorów służy wymianie przeżyć i refleksji ludzi w całej Polsce.

Główną część programu niezmiennie stanowi konkurs grantowy dla ośrodków, które chcą poprowadzić dwutygodniowe warsztaty teatralne. W 2018 roku odbyło się czterdzieści turnusów dla dzieci i młodzieży w całej Polsce, w tym pięć w module Lato w teatrze+. To formuła dedykowana beneficjentom, którzy realizowali projekt w ramach programu Lato w teatrze co najmniej trzykrotnie. Zapraszamy ich, by tym razem przygotowywali działania we współpracy z instytucją lub organizacją partnerską, która nie ma doświadczenia w pozyskiwaniu grantów i dotychczas nie brała udziału w programie Lwt. O tym, co się działo podczas warsztatów i wokół jakich tematów spotykali się uczestnicy, można przeczytać w opisach projektów. Zadaliśmy również naszym beneficjentom pytania o największe sukcesy, zaskoczenia podczas realizacji projektów oraz poprosiliśmy o rady dla osób zastanawiających się nad złożeniem wniosku w programie. Wybrane odpowiedzi zamieszczamy przy opisach projektów.

Korekta: Dorota Dul

Redakcja: Katarzyna Piwońska

Projekt layoutu i skład: Karolina Witowska

Opisy projektów powstały na podstawie informacji przekazanych przez realizatorów warsztatów.

Program Lato w teatrze jest realizowany przez Dział Pedagogiki Teatru Instytutu Teatralnego im. Zbigniewa Raszewskiego, a finansowany z budżetu Ministerstwa Kultury i Dziedzictwa Narodowego.

Elementem wsparcia dla realizatorów wakacyjnych projektów jest moduł wizyt pedagogów teatru. Więcej o jego założeniach można przeczytać poniżej.

Już po raz ósmy równoległe do wakacyjnych warsztatów w objazd wyruszył namiot cyrkowy – odwiedził dwanaście miejscowości, które nie mają teatrów, a czasem i scen, na których mogłyby się odbywać przedstawienia. Mieszkańcy tych miejsc mogli wziąć udział w artystyczno-edukacyjnym projekcie *Pippi Pończoszanka*, który realizujemy z Teatrem Pinokio w Łodzi. W tym roku przy tworzeniu dwóch tras współpracowali z nami mieszkańcy województw śląskiego, małopolskiego i świętokrzyskiego. Lato w teatrze trwa tak naprawdę cały rok – dzieje się tak za sprawą spotkań w ramach Szkoły Pedagogów Teatru, ewaluacji i wizyt studyjnych. Te ostatnie w nowej formule zorganizowaliśmy przy okazji zeszłorocznej, jubileuszowej edycji programu. Do kontynuacji zachęciła nas otwartość beneficjentów do dzielenia się swoim doświadczeniem z potencjalnymi wnioskującymi.

**Zachęcamy
do zapoznania się
z inicjatywami
podejmowanymi
w ramach programu.**

LATO W TEATRZE W LICZBACH

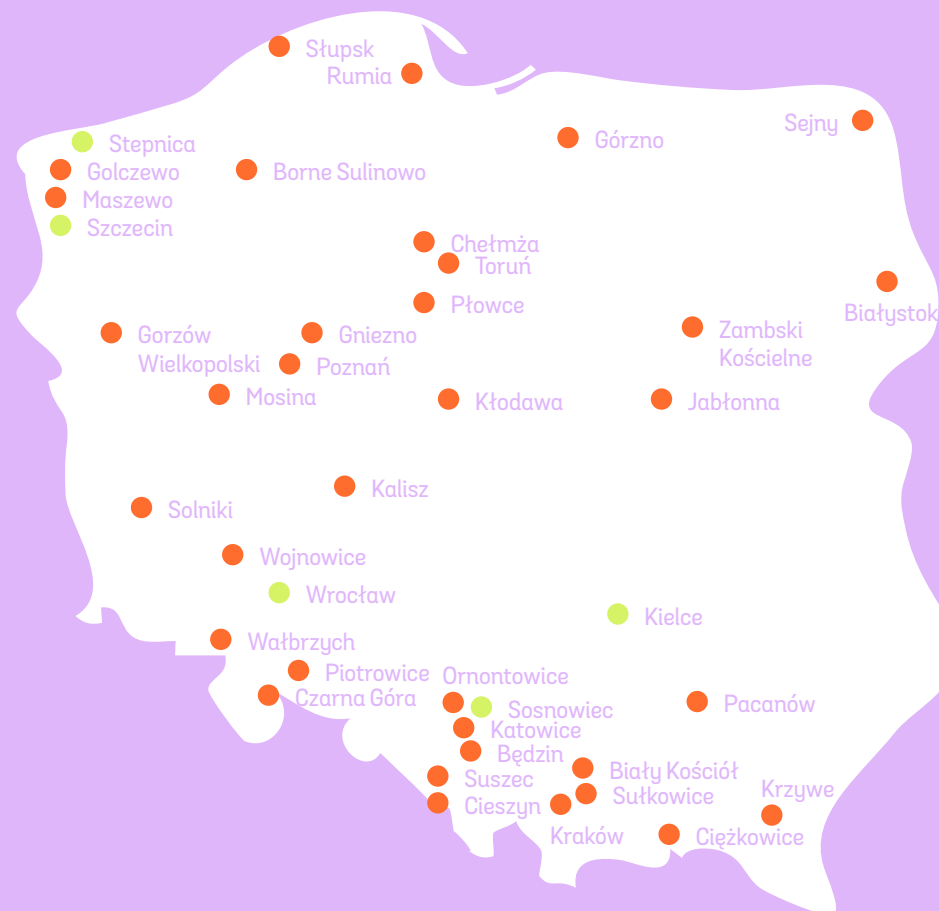
- 138** zgłoszonych projektów
- 40** zrealizowanych projektów
- 40** miejscowości
- 16** województw
- 1233** uczestników
- 62** pokazy
- 12 784** widzów
- 277** prowadzących warsztaty
- 265** innych osób zaangażowanych w realizację projektów

Lato w teatrze

Lato w teatrze+

Opisy projektów

2018

WAKACJE Z DUCHAMI

Realizator: Teatr Dzieci Zagłębia im. Jana Dormana

Miejsce: Będzin

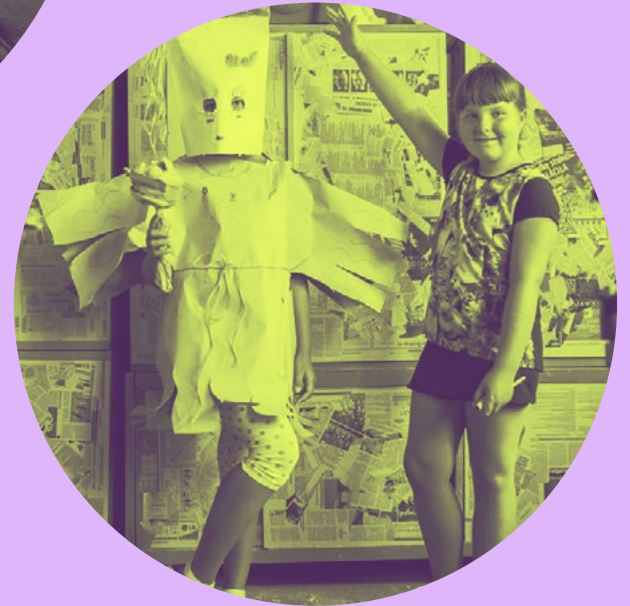
Koordynator: Patrycja Kundro

Prowadzący warsztaty: Katarzyna Bała, Iwona Konecka, Jolanta Markowska, Katarzyna Pągowska, Agnieszka Raj-Kubat, Joanna Rzap, Anna Sadowska, Stefan Szulc, Piotr Śnieguła, Ewa Zawada

Będzin – ze względu na legendy miejskie, zamek i podziemia – był idealnym miejscem do realizacji projektu o duchach. W trakcie warsztatów okazało się, że nawet budynek teatru ma swojego dobrego ducha; Jana Dormana, patrona instytucji.

Prowadzącym zajęcia przyświecała dewiza „nie ma złych odpowiedzi”. Rola, którą sobie wyznaczyli, to wspieranie uczestników w samodzielnym kształtowaniu pokazu finałowego. W związku z tym zdecydowali się oddać teatr w ręce dzieci – a te, korzystając z technik teatralnych, zamieniły go w dom strachów. Uczestnicy brali udział w zajęciach teatralnych, muzycznych, plastycznych, tworzenia gier terenowych, opowiadania historii.

Doświadczenia, których nabiera się podczas Lata w teatrze i jako prowadzący, i jako uczestnik są bezcenne.

MORSKIE OPOWIEŚCI

Realizator: Małopolski Instytut Teatralny

Miejsce: Biały Kościół, Modlnica

Koordynator: Anna Książek

Prowadzący warsztaty: Alla Maslovskaya, Marta Pietruszka,
Joanna Sarnecka, Ewa Woźniak, Mateusz Wróbel

Hasłem przewodnim projektu były morskie opowieści: wątki mitologiczne, historie o piratach, jak i informacje popularnonaukowe o podwodnych przestrzeniach. W projekcie wzięło udział 28 dzieci z podkrakowskiej gminy Wielka Wieś. Przez dwa tygodnie pracowały one w podziale na grupy: muzyczną, teatralną, plastyczno-scenograficzną, choreograficzno-ruchową, dziennikarsko-promocyjną. Spontanicznie zawiązała się w trakcie turnusu grupa konstruktorska. Każdy z uczestników samodzielnie decydował o tym, w jakich zajęciach weźmie udział. Dwutygodniowe warsztaty artystyczne zakończyły się przedstawieniem, w którym znalazły się piosenki i układy choreograficzne, a także zbiorowe sceny teatralne. Scenografię stanowiły prace przygotowane podczas warsztatów plastycznych i konstruktorskich. Podczas finału zgromadzona publiczność mogła również zapoznać się z trzema numerami gazетки „Morskie Fakty”.

**Naszym sukcesem jako zespołu jest
umiejętność budowania relacji
z dziećmi opartej na zaufaniu.**

LEGENDARNA WYTWÓRNI SZTUKI

Realizator: Fundacja Rozwoju Sztuki Tańca

Miejsce: Białystok

Koordynator: Anastazja Popławska

Prowadzący warsztaty: Dorota Baranowska, Katarzyna Daszuta, Agnieszka Możejko-Szekowska, Marcin Nagnajewicz, Anna Piekut, Anastazja Popławska, Piotr Wiktoroko

Warsztaty w Legendarnej Wytwórni Sztuki w Białymstoku zgromadziły 32 uczestników w wieku od 10 do 16 lat. Pracowali oni twórczo w trzech dziedzinach: muzyki, tańca i teatru. Tematem przewodnim ich artystycznych poszukiwań były legendy podlaskie: inspirowali się niezwykłymi postaciami i zdarzeniami z dawnych opowieści oraz regionalnym folklorem. Młodzież próbowała interpretacji ludowych utworów muzycznych, poznawała techniki pracy nad choreografią i dawne style tańca, uczyła się komponować na scenie ruch z głosem, budować postaci przy użyciu dźwięku, papieru, folii i światła. Artystyczne zajęcia stwarzały okazję do zastanowienia się nad przesłaniem legend i lokalną tożsamością, nie zabrakło też miejsca na wspólną zabawę. Warsztaty w Legendarnej Wytwórni Sztuki były podróżą przez krainy magii i dziwności, spotkaniem z naturą, legendarnymi bohaterami i z samym sobą. Uczestnikom udało się połączyć tradycję ze współczesnością, co znalazło swoje odzwierciedlenie w spektaklu finałowym pt. *Legendarni*: stworzyli teatr z własnych przeżyć, fantazji i wyobraźni.

**Lato w teatrze zmienia podejście
i patrzenie na pracę: zarówno
w zespole projektowym,
jak i z grupą.**

SUPERDZIEWCZYNY, SUPERCHŁOPAKI

Realizator: Miejska Biblioteka Publiczna w Bornem Sulinowie

Miejsce: Borne Sulinowo

Koordynator: Karolina Suchodolska

Prowadzący warsztaty: Tomasz Graczyk, Karolina Kasprzak,
Monika Kuczyniecka, Marek Noniewicz, Karolina Suchodolska

Projekt powstał z inspiracji baśniami i legendami (m.in. *Kopciuszek*, *Brzydkie kaczątko*, *Szewczyk Dratewka*), a także pracami współczesnej artystki Elżbiety Jabłońskiej (*Gry i zabawy domowe* oraz *Supermatka*). Jego celem było przełamywanie stereotypów związanych z płcią (dziewczynki mogą być silne, a chłopcy piękni). Miał on pokazać, że zarówno chłopcy, jak i dziewczynki mogą rozwijać samych siebie. Był okazją do nawiązania między uczestnikami bliskich relacji.

Poprzez udział w projekcie dzieci wzmocniły poczucie własnej wartości. Na warsztatach analizowały wybrane baśnie i postaci w nich występujące. Tworzyły własne opowieści o superdziewczynach i superchłopakach, przekładały je później na formę słuchowiska, animacji poklatkowych, etiud taneczno-ruchowych. Warsztaty pozwalały podjąć poważne zagadnienie, a jednocześnie dobrze się bawić. Wspólne działania w obrębie różnych grup pozwoliły uczestnikom odkryć w sobie i innych nowe cechy, przełamać stereotypowe wyobrażenie o cechach właściwych danej płci.

**Czas bardzo szybko mijał.
Uczestnicy tak bardzo zżyli się
ze sobą i swoimi animatorami,
że ostatni dzień projektu obfitował
we łzy wzruszenia.
Zbudowanie więzi w tak krótkim
czasie pokazuje, jaką siłę ma
wspólne tworzenie teatru.**

WĘDROWNY CYRK CHARLIEGO CHAPLINA

Realizator: Fundacja CircArt

Miejsce: Chełmża

Koordynator: Emilia Cendrowska

Prowadzący warsztaty: Paweł Biarda, Ewa Buczkowska, Emilia Cendrowska, Rafał Cendrowski, Tymon Cichocki, Matylda Hinc, Anna Jędrzejewska, Ireneusz Maciejewski, Dominika Miękus, Weronika Pniewska, Dorota Schreiber, Izabela Smużny, Radosław Smużny, Błażej Wdowczyk, Michał Zaręba

W ramach półkolonii uczestnicy z pomocą instruktorów tworzyli scenariusz spektaklu inspirowanego historią i twórczością Charliego Chaplina. Twórczość sławnego komika połączyli z historią Chełmży z początków XX wieku. Powstał niepowtarzalny, pełen zwrotów akcji program artystyczny, który zaprezentowano w miejskim parku. W warsztatach wzięła udział licząca 33 osoby grupa dzieci i młodzieży w wieku od 8 do 18 lat pochodząca z Chełmży i okolic. W pokazie wykorzystano różne formy wypowiedzi artystycznej: od słowa, przez pantomimę, działania plastyczne, muzyczne, po sztukę cyrkową. Podczas pracy warsztatowej uczestnicy nabyli wiedzę i umiejętności z zakresu praktyki i teorii teatru, praktyki cyrku, muzyki, tworzenia kostiumów i scenografii, promocji wydarzenia, dokumentacji foto i wideo, pisania tekstów dla prasy oraz tworzenia reportażu. Warsztaty odbywały się pod kierunkiem wykwalifikowanych instruktorów i w następujących grupach: teatralnej, cyrkowej, scenograficzno-kostiumograficznej, muzycznej, medialnej.

**Zaangażowanie i energia
uczestników warsztatów
rekompensują nawet największe
zmęczenie.**

MARYŚKA I MASZYNY

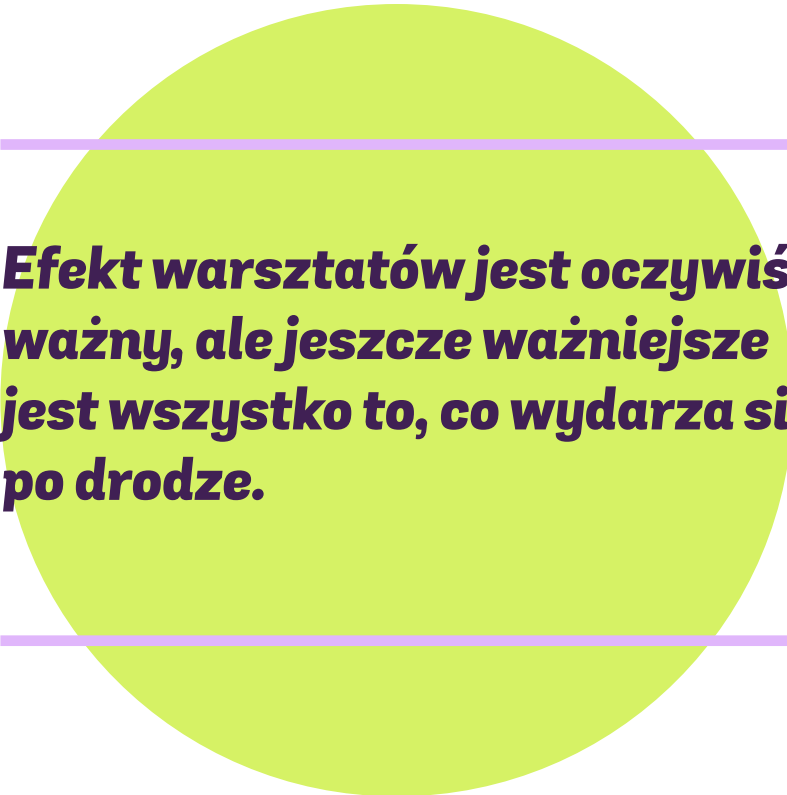
Realizator: Stowarzyszenie im. Stanisława Brzozowskiego

Miejsce: Cieszyn

Koordynator: Natalia Kałuża

Prowadzący warsztaty: Natalia Kałuża, Beata Kobis,
Iwona Majewska, Krzysztof Mołdrzyk, Anna Pluta,
Bogusław Słupczyński

Inspiracją dla tego projektu była postać Marii Wardasówny (1907–1986) – pochodzącej ze Śląska Cieszyńskiego emancypantki, pisarki i pilotki. Wardasówna jako pierwsza kobieta w Polsce w ciągu kilku lat opanowała jazdę najpierw na rowerze, następnie na motocyklu, a w końcu pilotowanie samolotu. Ponadto była zapaloną narciarką i taterniczką. Jednak to pisarstwu poświęciła się najbardziej. Gdyby nie ciężka praca, upór, ambicja, pasja i odwaga, jej marzenia nigdy by się nie zrealizowały. Prowadzący warsztaty zaprosili dzieci z cieszyńskiej O!Świetlicy do rozmowy o wartościach, którymi kierowała się ta niezwykła postać. Dzięki wykorzystaniu narzędzi teatralnych, choreograficznych i scenograficznych stworzyli wspólnie spektakl. W projekcie kładziono nacisk na interdyscyplinarność działań, dlatego zajęcia teatralne były uzupełniane o inne aktywności, takie jak: warsztaty animacji poklatkowej, warsztaty rowerowe, rajd czy wspólny wyjazd na spektakl *Pippi Pończoszanka*.

Efekt warsztatów jest oczywiście ważny, ale jeszcze ważniejsze jest wszystko to, co wydarza się po drodze.

BAŚNIOWE HARCE W RATUSZU

Realizator: Centrum Kultury i Promocji Gminy Ciężkowice

Miejsce: Ciężkowice

Koordynator: Bogdan Krok

Prowadzący warsztaty: Mateusz Dzikowski, Zuzanna Gąsior,
Bogdan Krok, Justyna Rejkowicz, Adrianna Winkowska,
Justyna Zych

Uczestnicy projektu pod opieką pięciu instruktorów rozwijali swoje umiejętności teatralne. W ramach Laboratorium Drobiazgowych Badaczy poszukiwali legend i historii – stały się one inspiracją do stworzenia widowiska finałowego. W Pracowni Rozfantazjowanych, Ale Krytycznych Opowiadaczy rozwijali swoją otwartość i spontaniczność oraz przygotowali scenariusz. Grupa Niewątpliwie Zaskakujących Wynalazców przygotowała rekwizyty i charakteryzacje, wyszukała muzykę. Na początku półkolonii odbywały się warsztaty improwizacji teatralnej, których celem była integracja grupy. Pozwoliły one wyzwolić spontaniczność, kreatywność i otwartość. Potem uczestnicy wyruszyli w teren w poszukiwaniu legend, które skrywa ciężkowickie Skamieniałe Miasto. W kolejnych dniach młodzi ludzie doskonalili swoje umiejętności na warsztatach tanecznych, gdzie poznali podstawy baletu i tańca współczesnego. Na półmetku półkolonii rozpoczęły się warsztaty charakteryzacji teatralnej, gdzie uczyli się wykonywać makijaż sceniczny, jednocześnie realizując własne pomysły i fantazje. Projekt zakończył się dwoma pokazami przygotowanego przedstawienia.

Jeśli planujesz pisanie projektu do Lata w teatrze, musisz mieć świadomość, że podczas realizacji uczestnicy przerobią go, zrealizują Twoje pomysły po swojemu. Paradoks? Nie, raczej poruszyłeś pokłady ich wrażliwości. Bo nie chodzi w tym wszystkim, abyś Ty był dumny i zadowolony ze swojego pomysłu. To te dzieci przy Twojej dyskretnej pomocy powinny być dumne ze swojej pracy i ostatecznego efektu. Masz im stworzyć przestrzeń i warunki, dobrać właściwych instruktorów i pedagogów. Dalej potoczy się samo. Ty wtedy stój z boku i się ciesz, że wyszło dobrze.

WAKACJE Z ZOSIĄ

Realizator: Fundacja Sztuki Jaw Dikh!

Miejsce: Czarna Góra

Koordynator: Małgorzata Mirga-Tas

Prowadzący warsztaty: Marta Hankus, Delfin Łakatosz,
Noemi Łakatosz, Teresa Mirga, Małgorzata Mirga-Tas, Grażyna Tabor

Warsztaty były wędrowką po arcydziełach Zofii Stryjeńskiej, w której wzięło udział ponad 30 młodych mieszkańców Czarnej Góry i okolic. Podróż tę kończyło widowisko plenerowe pt. *Oj, ty rzeko* inspirowane twórczością artystki oraz rodzimym folklorem i tradycjami. W ramach warsztatów prowadzonych przez artystów z całej Polski uczestnicy mogli wziąć udział w zajęciach m.in. teatralnych, muzycznych, scenograficzno-plastycznych. Twórczość Stryjeńskiej dawała inspirację do tworzenia nie tylko inscenizacji – w formie „żywych obrazów” – ale i do projektowania oraz konstruowania drewnianych zabawek czy malowania talerzy (zostały wypełnione przez dzieci ornamentami, historiami, obrzędami czy ich własnymi historiami z tradycyjnego życia spiskiego, góralskiego i romskiego). Uczestnicy podczas dwutygodniowej przygody ze sztuką nie tylko poznali samych siebie, swoje tradycje, kulturę, ale też wykreowali swój sposób myślenia o sztuce.

**Zaskoczyła nas powódź.
I to, że następnego dnia
– kiedy w całej okolicy szalał
żywiół, nie było prądu ani bieżącej
wody – o godzinie 8.45 pod remizą
OSP w Czarnej Górze stała ponad
trzydziestka dzieciaków
w gumowcach, sztormiakach
i parasolach czekająca na kolejny
dzień warsztatów.**

PRZYSZŁOŚĆ

Realizator: Teatr im. Aleksandra Fredry w Gnieźnie

Miejsce: Gniezno

Koordynatorki: Sandra Konieczka-Ślachetka, Joanna Żygowska

Prowadzący warsztaty: Beniamin Bukowski,
Sandra Konieczka-Ślachetka, Agnieszka Kryst, Maciej Szymborski,
Mikołaj Walenczykowski, Joanna Żygowska

Projekt dotyczył przyszłości. Temat wywoływał żywiołowe dyskusje i liczne skojarzenia już na etapie pracy koncepcyjnej. Mimo to podczas zajęć prowadzący nie narzucali dzieciom swoich pomysłów, ale się nimi dzielili i oddawali uczestnikom pole do samodzielnego myślenia, zabawy i twórczej aktywności. Projekt był skierowany do dzieci w wieku od 7 do 12 lat. Zakładał udział w różnorodnych warsztatach: zajęcia pedagogiczno-teatralne pozwalały zarysować horyzonty myślenia o przyszłości, działania muzyczne, choreograficzne i filmowe umożliwiły szukanie różnych sposobów ekspresji, a warsztat reżyserski dawał okazję do przełożenia doświadczeń i pomysłów na działania sceniczne.

Podczas zajęć każdy miał przestrzeń do samodzielnego namysłu nad tematem, co pozwalało dzielić się z innymi swoimi marzeniami, planami i obawami związanymi z tym, co wydarzy się za chwilę, za kilka, kilkadziesiąt, kilkaset lat. Zajmowaliśmy się przyszłością, która może zarówno być odległa o całe lata świetlne, dotyczyć wynalazków naukowych, kosmicznych podróży, jak i zaczynać się jutro. Finał projektu stanowiło widowisko składające się z trzech części zatytułowanych: *Katastrofa*, *Nadzieja*, *Jutro*, które zbierało wypowiedzi dzieci na temat przyszłości.

Największym sukcesem naszego projektu jest praca zespołowa i wspólne dynamiczne reagowanie na to, co dzieje się podczas warsztatów. Każdy dzień kończyliśmy jego wspólnym podsumowaniem w zespole realizatorów, które umożliwiło nam rozmowę o aktualnych potrzebach grupy, problemach i stawianych sobie celach.

PLANETA GOLCZEWO – MIĘDZYWIEJSKA AKADEMIA TEATRU PLENEROWEGO

Realizator: Gminny Ośrodek Kultury i Sportu w Golczewie

Miejsce: Golczewo

Koordynator: Agata Grzybowska

Prowadzący warsztaty: Marysia Dąbrowska, Karolina Gołębiowska, Agata Grzybowska, Łukasz Kowalski, Alicja Sztark, Maria Sztark, Tomasz Wrzałik

Planeta Golczewo to międzywiejski projekt z pogranicza teatru plenerowego, zaangażowanego, happeningu, literatury, publicystyki i psychologii. Grupa złożona z dzieci i młodzieży ze wsi gminy Golczewo wzięła udział w warsztatach prowadzonych przez instruktorów z poznańskiego Teatru Biuro Podróży, szczecińskiego Teatru Współczesnego oraz niezależnych instruktorów teatralnych. Podczas zajęć temat przybyszów z innych światów i odległych planet stał się pretekstem do rozmowy o strachu przed innością, losie odmieńca, relacji mniejszości wobec większości, obcości, mechanizmach uprzedzeń, dialogu międzykulturowym i prawach człowieka. Zwieńczeniem pracy były pokazy spektaklu: młodzi wykonawcy objechali z nim okoliczne wioski. Przez dwa finałowe dni czuli się jak prawdziwi aktorzy teatru plenerowego w artystycznej trasie. Pokazy stanowiły małe święta gromadzące lokalną społeczność. Dawały okazję do namysłu nad tematami poruszonymi przez młodych twórców oraz do dyskusowania, odkrywania na nowo swoich wsi jako miejsc wydarzeń kulturalnych i artystycznych aktywności.

Każdy z pokazów został poprzedzony mini-happeningiem, który miał pobudzić ciekawość mieszkańców.

Nie ma rzeczy niemożliwych. Z pomysłami jest tak, że im bardziej wydają się szalone, tym większa bywa radość z ich realizacji. Najważniejszy jest dobór współpracowników. Stworzenie grupy z ludzi, którzy lubią ze sobą pracować, i określenie celu, który chcą razem osiągnąć, okazuje się bardzo pomocne w starciu z rzeczywistością. Ta nierzadko bywa twardym przeciwnikiem. Warto jednak się z nią mierzyć, bo z realizacji przedsięwzięć w programach takich jak Lato w teatrze mogą wyjść rzeczy mądre, piękne i potrzebne.

WYSPA POTARGANYCH MYŚLI

Realizator: Teatr im. Juliusza Osterwy w Gorzowie Wielkopolskim

Miejsce: Gorzów Wielkopolski

Koordynator: Magdalena Bożek

Prowadzący warsztaty: Bartosz Bandura,
Kamila Pietrzak-Polakiewicz, Sylwia Radziwanowska,
Joanna Sapkowska, Darian Wiesner

Czas spędzony na Wyspie Potarganych Myśli wypełniały przygody, zabawy i teatralne wyzwania. Codziennie powstawał teatr oparty na dziecięcej ciekawości świata, potrzebie eksperymentowania, odkrywania, tworzenia i bycia sobą. Dla niektórych uczestników Wyspa była prawdziwym wyzwaniem, miejscem, w którym mogli sprawdzić swoje możliwości, umiejętności oraz odkryć talenty (nie zawsze teatralne!). Dla innych okazała się przestrzenią rozwijania wyobraźni oraz – co niezwykle istotne – zawierania nowych znajomości. Jedną z największych atrakcji dla uczestników warsztatów okazało się spotkanie z innymi. Na zajęciach plastycznych każde dziecko stworzyło własną maskę oraz tarczę tubylca, wykorzystując do tego kartony, farby oraz nieskrępowaną wyobraźnię. Powstały niesamowite rękodzieła, które stały się bardzo ważnym elementem pokazu finałowego – jako część scenografii, a także charakteryzacji.

Udało nam się zebrać znakomite grono ludzi, dzięki czemu naszym największym atutem stała się zespołowość – zarówno w grupie instruktorów, którzy zawsze działali wspólnie i wspierali się, jak również w grupie uczestników warsztatów.

KALOSZE SZCZĘŚCIA

Realizator: Gminny Ośrodek Kultury w Górznie

Miejsce: Górzno

Koordynator: Agnieszka Drelich-Magdziak

Prowadzący warsztaty: Agnieszka Drelich-Magdziak,
Ewelina Falba, Krzysztof Magdziak, Miłosz Pietruski,
Katarzyna Pietruska, Karol Smaczny, Emilia Sulej, Antoni Waraksa

W baśni *Kalosze szczęścia* Hansa Christiana Andersena kolejni bohaterowie zakładają na swoje nogi parę kaloszy i przenoszą się do świata swoich marzeń. Ta opowieść stała się literacką inspiracją do rozważań nad przejawami szczęścia. Czytając kolejne historie o cudownym działaniu tytułowych kaloszy, uczestnicy zastanawiali się, co dla nich jest szczęściem, na ile jest ono dla nich ważne i czy dążą do niego za wszelką cenę. Stawali przed pytaniem o swoje osobiste rozumienie tego pojęcia i zastanawiali, jakie wzorce bycia szczęśliwym narzuca otoczenie.

Przez pierwszy tydzień warsztatowicze poznawali różne techniki pracy teatralnej: dramę, pantomimę, teatr przedmiotu i teatr cieni. Każdego dnia powstawały etiudy. W drugim tygodniu uczestnicy wybrali spośród nich te, które wydawały się im najbardziej interesujące, i przez dalsze dni pracowali nad wzbogaceniem swojej teatralnej wypowiedzi. Pod koniec drugiego tygodnia pracy uczestnicy ustalili kolejność scen oraz zdecydowali o kształcie promocji, która odbyła się na górznieńskim rynku. Rozdawano ulotki, rozlepiano plakaty oraz malowano na chodniku informacje o spektaklu.

Ta edycja Lata w teatrze była najbardziej demokratyczną formą tworzenia teatru, jaką udało nam się dotąd zorganizować. Uczestnicy podkreślali, że zaskoczyło ich, jak duży wpływ będą mieć na końcowy efekt. Udało nam się wypracować harmonię pracy w ekipie, dzięki czemu mogliśmy skupić się na uczestnikach i wspierać ich w trudnych momentach, rozwiązywać dylematy artystyczne i życiowe. Fajnie, jeśli projekt to teatralna przygoda, a nie szkolenie z technik teatralnych.

KONIEC TO DOPIERO POCZĄTEK

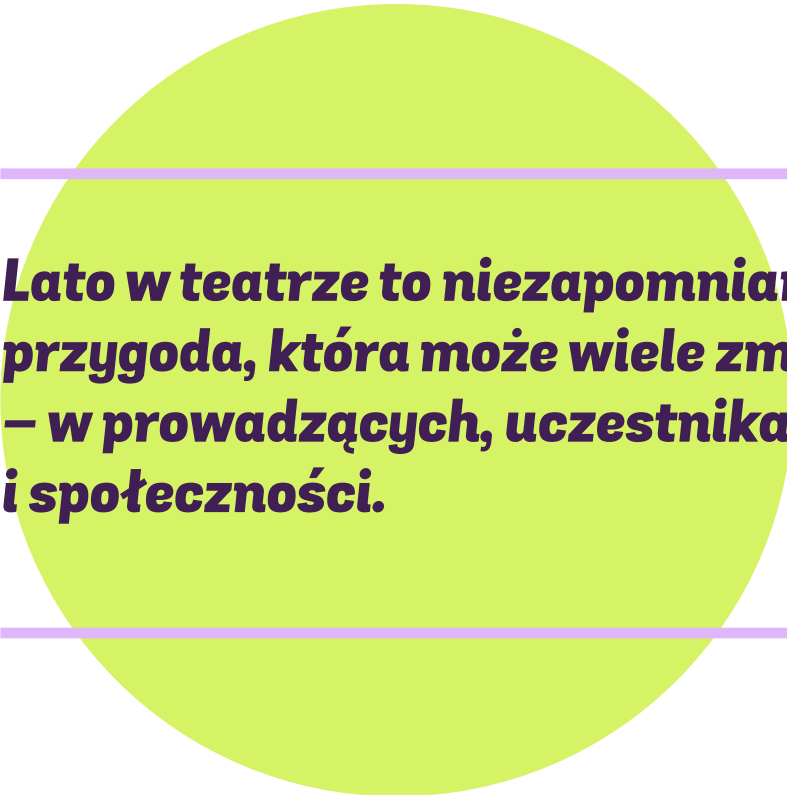
Realizator: Centrum Kultury Gminy Jabłonna

Miejsce: Jabłonna

Koordynator: Katarzyna Krzywicka

Prowadzący warsztaty: Katarzyna Krzywicka, Edmund Kuryluk,
Hanna Linkowska, Agata Sztorc

Warsztaty teatralne, medialne, plastyczne, lalkowe i społeczne skupione były na przecięciu haseł wieś/miasto i było/będzie. Dotyczyły marzeń, planów, oczekiwań i wyobrażeń o przyszłości. Co będzie po wakacjach? Co będzie, gdy już stąd wyjadę? Kim będę, kiedy będę dorosły? Efektem tych rozważań był widowiskowy spektakl plenerowy z wykorzystaniem recyklingowych lalek i form przestrzennych oraz nowych mediów. O jego kształcie decydowali uczestnicy zajęć. Założeniami pracy były: swobodna twórczość, demokracja i bycie we wspólnocie, a także bycie w procesie i kreowanie przez młodzież przebiegu zdarzeń podczas całego projektu i jego finału.

Lato w teatrze to niezapomniana przygoda, która może wiele zmienić – w prowadzących, uczestnikach i społeczności.

LEGENDY MIEJSKIE, CZYLI JAK OPOWIEŚCI PRAWDZIWE I ZMYŚLONE TWORZĄ TOŻSAMOŚĆ MIASTA

Realizator: Teatr im. Wojciecha Bogusławskiego w Kaliszu

Miejsce: Kalisz

Koordynator: Ewelina Knajdek-Marcinkowska

Prowadzący warsztaty: Natalia Czarcieńska, Piotr Froń,
Łukasz Jaskóła, Sebastian Jochan, Wojciech Masacz,
Aleksandra Rajska, Filip Springer

W projekcie wzięła udział osiemnastoosobowa grupa młodzieży w wieku 13–18 lat. Zajęcia odbywały się w teatrze i w przestrzeni miasta. Aby poznać Kalisz z wielu perspektyw, uczestnicy zaglądali do starych kamienic, nowych osiedli, parku, a także przyjrzeni się miastu trasy autobusu turystycznego. Punktem wyjścia i pretekstem do pracy z młodzieżą były „mikrohistorie”, o których pisał Roch Sulima w *Antropologii codzienności*. W trakcie procesu badawczo–twórczego sprawdzano, jak wyobrażenia, mity i określone wzorce zachowań wpływają na charakter miasta.

Projekt był naturalną kontynuacją wcześniejszych badań i eksperymentów, jednak tym razem jego istotą były słowa i znaki. Uczestnicy tworzyli filmy, robili zdjęcia, spotykali się z mieszkańcami miasta, by rozmawiać o tym, czym ono dla nich jest i jak widzą swoją rolę w tworzeniu jego historii.

Stałym i cenionym przez młodzież elementem projektu były prowadzone każdego dnia rozgrzewki teatralne polegające na ćwiczeniach dykcyjnych oraz improwizacji aktorskiej. W ramach finału, który odbył się na Dużej Scenie teatru, uczestnicy przygotowali spektakl inspirowany programami telewizji śniadaniowej, podczas którego poza występami na żywo zaprezentowali materiały filmowe oraz dźwiękowe, które powstawały w ciągu dwóch tygodni realizacji projektu.

Zawsze staramy się rozpocząć projekt z impetem – w sposób porywający i atrakcyjny. Zaskoczyło nas to, że nie wszyscy zaangażowali się w działania z podobnym entuzjazmem. Już po dwóch dniach zauważyliśmy różnorodność i potencjał grupy. Musieliśmy znaleźć zadania, miejsce i pole dla każdego uczestnika. Było to dla nas ogromne wyzwanie. Finał projektu pokazał, że udało się nam pokonać trudności. I to daje ogromną satysfakcję.

ARCHIPELAG

Realizator: Śląski Teatr Lalki i Aktora Ateneum

Miejsce: Katowice

Koordynator: Anna Nowak

Prowadzący warsztaty: Dorota Dakszewicz, Anna Dermont-Brandys, Danuta Dindorf, Marek Dindorf, Piotr Janiszewski, Katarzyna Alicja Michalska, Anna Nowak, Marta Popławska, Jacek Popławski, Paweł Szymkowiak, Katarzyna Żagiell-Kubik

W projekcie wzięło udział 39 osób, które wspólnie wykreowały zupełnie nowy archipelag. Punktem wyjścia do pracy było zadanie arteterapeutyczne „ja jako wyspa”, podczas którego każdy uczestnik wymyślał krainę podobną do niego. Improwizacje aktorskie, muzyczne, plastyczne i filmowe wokół tematu własnej wyspy były zalążkiem spektaklu i wyzwoliły w dzieciach twórczy potencjał i zaangażowanie. Możliwość urzeczywistnienia własnych pomysłów dała dzieciom dużo radości i była motorem działań twórczych.

Formuła warsztatów zakładała, że dzieci pracują w odrębnych grupach, ale mają wspólne elementy programu zajęć oraz współpracują z sobą przy realizacji spektaklu. Praca nad spektaklem prowokowała uczestników do pytań nie tylko o artystyczny kształt poszczególnych scen, ale też o to, co na co dzień łączy i dzieli ludzi. Sukces zapewniły nam działania ruchowe, integrujące poszczególne zespoły, dobór tematu do wieku dzieci oraz budowanie warsztatów łączących różne dyscypliny (działania aktorskie były przeplatane warsztatami plastycznymi, muzycznymi i medialnymi).

**Najważniejsze,
by nie przestać być sobą
podczas zajęć!**

OKULARY CZARY-MARY

Realizator: Gminny Ośrodek Kultury w Kłodawie z s. w Wojcieszycach

Miejsce: Kłodawa

Koordynator: Beata Puzio

Prowadzący warsztaty: Iwona Kusiak, Karolina Miłkowska-Prorok, Jarosław Pikuła, Marek Popis, Iza Toroniewicz, Cezary Żołyński

Katarzynka, tytułowa bohaterka książki Patricka Modiano, to mała marzycielka, która dzięki okularom przenosi się do krainy wyobraźni. Jej historia była inspiracją do zbudowania wakacyjnych warsztatów, podczas których poszukiwano metod uwalniania marzeń. Uczestnicy projektu odkrywali, o czym marzą w głębi duszy, i z tych tęsknot oraz pragnień tworzyli scenariusz spektaklu *Okulary czary-mary*. Za pomocą tego zwykłego niezwykłego przedmiotu nauczyli się przenosić z szarej rzeczywistości do krainy wyobraźni, w której można było spotkać jednorożca zjadającego tęczę oraz sympatycznych mieszkańców odległych planet. Podczas warsztatów uczestnicy poszukiwali wspólnie metod doskonalenia wyobraźni, którą trzeba ćwiczyć tak jak mięśnie. Podzieleni na grupy tworzyli wszystkie elementy spektaklu: wcielili się w role młodych marzycieli, przygotowali scenografię i rekwizyty, szukali dźwięków i nut, zaśpiewali finałową piosenkę, udzielali wywiadów i promowali spektakl wśród lokalnej społeczności.

Nie zawsze wszystko przebiegało dokładnie tak, jak założyliśmy sobie w projekcie. Jako realizatorzy mamy ogromny zaszczyt uczenia się od młodych ludzi.

TO CYRK!

Realizator: Ośrodek Dokumentacji Sztuki Tadeusza Kantora
Cricoteka w Krakowie

Miejsce: Kraków

Koordynator: Barbara Pasterak

Prowadzący warsztaty: Aleksandra Barczyk, Michał Brańka,
Tadeusz Dylawski, Monika Filipowicz, Basia Iwańska,
Agnieszka Kolanowska, Mateusz Przyłęcki, Jakub Snochowski

Co by było, gdyby Tadeusz Kantor był dyrektorem cyrku? Na to pytanie dzieci poszukiwały odpowiedzi podczas warsztatów teatralnych, scenograficznych i kuglarskich. Inspirację do pracy stanowiły archiwalne materiały o spektaklach Tadeusza Kantora oraz wystawa *Cricot idzie!* prezentująca scenografie eksperymentalnego teatru z lat 30. Wynikiem były dwa tygodnie przygód z odkrywaniem nowych technik scenicznych, testowaniem makijaży projektowanych przez Marię Jaremeę oraz sprawdzaniem rozmaitych aktywności cyrkowych – od chodzenia po linie po żonglowanie. Podczas warsztatów powstały etiudy inspirowane cyrkowymi postaciami: popisy woltyżerek i woltyżerów z parasolkami, magiczne triki, pokazy akrobatyczne oraz występy siłaczy korzystających z iluzji odwróconej projekcji. Atrakcjom w sali teatralnej towarzyszyły: wystawa portretów trupy cyrkowej, pokazy Gabinetu Figur Cyrkowych i otwarte warsztaty kuglarskie dla rodzin.

Podczas realizacji warsztatów jasno wyznaczony cel jest wsparciem we wszystkich trudnościach.

KRZYWE – ZWIERCIADŁO

Realizator: Gminny Ośrodek Kultury w Krzywem

Miejsce: Krzywe

Koordynator: Małgorzata Makowska

Prowadzący warsztaty: Izabela Giczewska, Monika Hołubowicz,
Mirosława Krymska, Katarzyna Lewoń, Karina Sosnowska

Podczas interdyscyplinarnych warsztatów każdy młody człowiek próbował znaleźć odpowiedź na poważne filozoficzne pytanie „Kim jestem?” i wyrazić ją podczas spektaklu. Finałowe przedstawienie było synergicznym rezultatem eksploracji, eksperymentów i improwizacji wokół tego tematu.

Działania podzielono na pięć ścieżek stanowiących razem teatralno-plastyczno-terapeutyczną całość. Miały one umożliwić dzieciom stworzenie osobistych wypowiedzi o tym, jak widzą siebie dziś i w przyszłości. W ramach ścieżek wykorzystano techniki takie jak: teatr przedmiotu, teatr lalek, pedagogika cyrkowa, teatr improwizowany, drama, improwizacja muzyczna. Buforem bezpieczeństwa była forma – z jednej strony cyrkowe akrobacje i swoboda scen improwizowanych, z drugiej strony teatr przedmiotu i lalki. Zadaniem każdego było wykonanie lalki, która stanie się jego alter ego. Zdemokratyzowany proces twórczy zakładał włączenie do pokazów indywidualnych wypowiedzi uczestników. To przełożyło się na patchworkową kompozycję pokazu, która nie wymagała wielu ustaleń scenariuszowych i w której reżyseria ograniczała się do roli „układacza”.

Jeśli chcecie zrealizować warsztaty w ramach programu, to warto skompletować zespół prowadzący tak, by wszyscy mieli podobną wizję pedagogiczną i artystyczną, a także byli rzeczywiście zaangażowani. Warto spotykać się przed rozpoczęciem warsztatów, by doprecyzować pomysły i ustalić, choćby ogólnie, zasady współpracy zespołu.

LEGENDY MASZEWA I OKOLIC

Realizator: Stowarzyszenie Teatr Krzyk

Miejsce: Maszewo

Koordynator: Anna Giniewska

Prowadzący warsztaty: Anna Giniewska, Aleksandra Nykowska,
Piotr Nykowski, Kuba Palys, Katarzyna Suska

Warsztaty połączyły dzieci z kilku miejscowości – Maszewa, Karkowa i Starzyc – we wspólnej teatralnej przygodzie. Tematem zajęć były znane legendy, które zainspirowały uczestników projektu do tworzenia własnych. Z improwizowanych scenek zbudowali spektakl o królu, który ucieka ze swojego królestwa, bo ma dość bycia ważnym i pragnie żyć jak każdy. Oprócz zajęć teatralnych, scenograficznych, muzycznych, choreograficznych i promocyjnych na uczestników czekały mniej typowe atrakcje: kąpiele w błocie, nocka teatralna, bitwa na balony z wodą i dzień zabaw podwórkowych. Prowadzący starali się być partnerami dzieci: mimo że są więksi i nazywają się dorosłymi, nie zapomnieli, jak fajnie jest być dzieckiem.

Sukcesem było zaangażowanie rodziców, którzy pomogli w organizacji pokazu finałowego. Projekt Lato w teatrze zintegrował społeczność lokalną Maszewa.

TWOJE I MOJE PODWÓRKO

Realizator: Grupa Inicjatywna Baranówko

Miejsce: Mosina

Koordynator: Dorota Lisiak

Prowadzący warsztaty: Magdalena Albrecht-Walczak, Ewa Brzychcy, Anna Fiedler, Krystyna Jasiczak, Carlos Javier, Dorota Lisiak, Magdalena Niemczykiewicz-Rogacka, Ramirez Orduz, Joanna Sykulska, Krzysztof Widera, Grażyna Wydrowska

Projekt stanowił próbę podróży z dziecięcego podwórka do dojrzałości. Proces twórczy został oparty na dwóch dziełach. Pierwsze to powieść Janusza Korczaka *Król Maciuś na bezludnej wyspie*, której bohater rozmyśla nad sobą i swoim miejscem w świecie. Druga książka to *Zwierzęta z lasu dziewczęcego* Arkadego Fiedlera. Za sprawą rozmowy o literaturze i wizyty w Ogrodzie Tolerancji w Muzeum Arkadego Fiedlera dzieci poznały podwórka innych kultur oraz świat zwierząt. W dalszej części projektu uczestnicy stworzyli maski, totemy, instrumenty i własne lalki. Te dzieła pozwoliły im wyruszyć w drogę z dziecięcego podwórka ku dorosłości. Stały się też elementami scenografii niosącymi ich indywidualną wypowiedź. Dzieci same stworzyły wizualizację podwórek z fotografii i filmów.

To uczestnicy są ważni i to od nich zależy każdy element przedstawienia. Są reżyserami, aktorami choreografami, muzykami...

EKOODPOWIE- DZIAŁNOŚĆ – MOJE WYBORY A ŚWIAT

Realizator: Fundacja Szafa Gra

Miejsce: Ormontowice

Koordynator: Sylwia Wiśniewska

Prowadzący warsztaty: Sabina Baron, Olga Chrzan,
Rafał Derkacz, Natalia Dinges, Sandra Jaworudzka,
Paweł Szymkowiak, Iwona Woźniak

Gmina Ormontowice to piękna, malownicza wioska, z jednej strony otoczona lasem, a z drugiej kominami kopalni, koksowni, hut, przemysłu... Tam z jednej strony opowiada się o odpowiedzialności za świat, a z drugiej rozszerza się produkcję węgla i zwiększa potrzeby konsumpcji. Uczestnicy warsztatów rozważali następujące tematy: świat zależności, świat lokalnej ekologii, świat konsumpcji, świat zasobów, świat ludzi. Do projektu została zaproszona młodzież gimnazjalna i licealna z okolicznych miejscowości i dużych śląskich miast. Młodzi wspólnie zastanawiali się, jakie są ich wybory i co mogą zrobić dla społeczności w kwestii ekologii i konsumpcji. Efektem pracy był spektakl–instalacja pt. *Misja: Ziemia*. Prace nad pokazem były prowadzone w dwóch ścieżkach: warsztatowej – przygotowującej bezpośrednio do pokazu (warsztaty aktorskie, scenograficzne, reżyserskie, muzyczne, techniki pracy grupowej) oraz inspiracyjnej (spotkania i warsztaty z działaczami i naukowcami dotyczące tematu ekologii). Prowadzący położyli nacisk na integrację zespołu, dlatego działania rozpoczęła wspólna wycieczka na hałdę Skalny, skąd można podziwiać panoramę Śląska. Na miejscu zorganizowane były warsztaty i zabawy integracyjne.

Najbardziej zaskakujące były zdarzenia podczas warsztatów z Pracownią Edukacji Żywej. Uczestnicy, instruktorzy i organizatorzy naszego Lata w teatrze spędzili ze sobą pół dnia w lesie, doświadczając natury, poznając rośliny i owady. Pobudziliśmy nasze zmysły zapachu i dotyku. Zaskoczyło nas to, że pomimo niepogody – zimna i deszczu – uczestnicy miło wspominają ten dzień. Młodzi i dorośli w tym dniu uczyli się, jak wspólnie być i działać w sytuacji trudnej. Razem zbudowaliśmy namiot, który chronił nas przed deszczem. Wszyscy bardzo się zaangażowali podczas zajęć i zabaw. Był to wyjątkowy dzień.

PODRÓŻ DO KRAINY TEATRU

Realizator: Europejskie Centrum Bajki im. Koziółka Matołka w Pacanowie

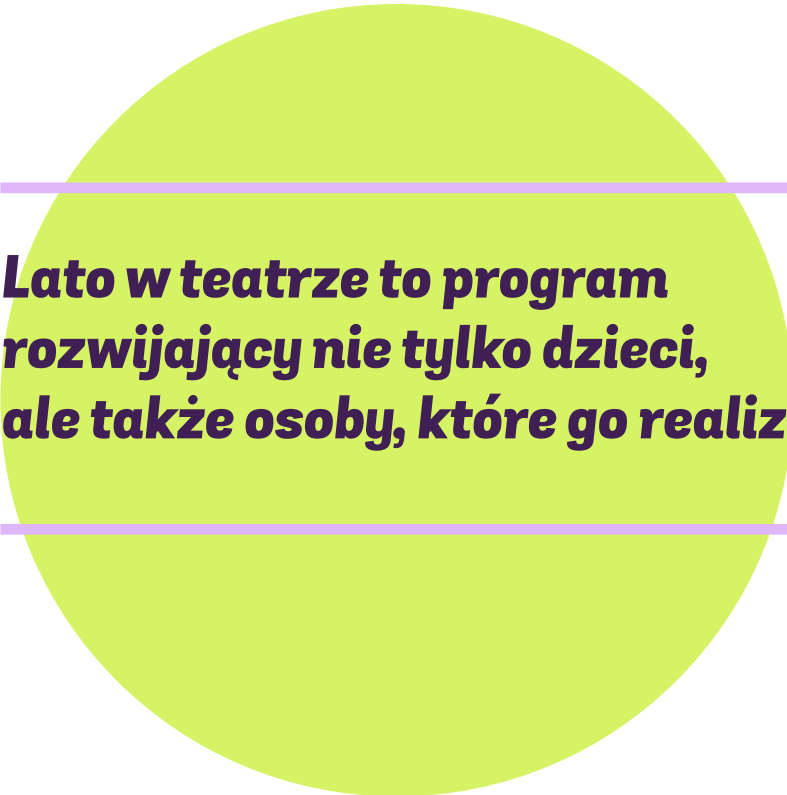
Miejsce: Pacanów

Koordynator: Katarzyna Pluta

Prowadzący warsztaty: Magdalena Daniel, Ewa Lubacz, Agata Obara-Giera, Agata Sobota

W warsztatach zorganizowanych w Szkole Podstawowej w Pacanowie wzięło udział 25 osób w wieku od 7 do 14 lat. Uczestnicy, prowadzeni przez aktorów z Teatru Lalki i Aktora „Kubuś”, odbyli podróż do Krainy Teatru, pracując metodami dramy i pantomimy, uczestnicząc w treningach dźwiękowych oraz ćwiczeniach oddechowych, rozwijając poczucie rytmu i pobudzając wyobraźnię. Podczas zajęć w Krainach Słowa, Ruchu, Muzyki i Kreatywności dzieci przygotowywały się do pokazu finałowego, który odbył się ostatniego dnia w Europejskim Centrum Bajki.

Dzieci odbyły także podróże w przestrzeni – do lasu w Łubnicach, gdzie odkrywały ciekawostki ze świata przyrody oraz poznawały możliwości i ograniczenia swoich zmysłów, a także do „Teatru Lalki i Aktora „Kubuś”, w którym dzieci zobaczyły wszystkie pracownie, później miały możliwość spróbowania swoich sił na scenie. Uczestnicy warsztatów odwiedzili też wykopaliska archeologiczne w Książnicach – była to wyprawa w zamierzoną przeszłość. Hasło „podróżowanie” stało się okazją do poszerzenia widzenia świata o nowe aspekty oraz podejmowania wyzwań.

**Lato w teatrze to program
rozwijający nie tylko dzieci,
ale także osoby, które go realizują.**

PRZESTWÓR

Realizator: Fundacja Da Radę

Miejsce: Piotrowice Nyskie

Koordynator: Agnieszka Juszczyk

Prowadzący warsztaty: Agnieszka Juszczyk, Sebastian Juszczyk, Małgorzata Kulczycka, Agata Szymtka, Jacek Szymkiewicz vel Budyń

Głównym obszarem pracy z młodzieżą była eksploracja tytułowego słowa „przestwór”, czyli spotkanie z wielką, nieograniczoną przestrzenią. Uczestnicy zastanawiali się, czym jest przestwór w ujęciu fizycznym oraz metafizycznym, a także w wymiarze osobistym. Była to okazja, by każdy mógł sprawdzić, ile przestrzeni potrzebuje, co ją ogranicza i w jaki sposób można ją chronić. Eksplorowali, jak oddziałuje otaczająca ich przestrzeń i jak wpływa na ich samopoczucie. Poprzez wybrane fragmenty książek, filmów, obrazy, architekturę, muzykę oraz obcowanie z naturą wspólnie z prowadzącymi poszukiwali odpowiedzi na pytania dotyczące przestrzeni.

Ważnym aspektem pracy w kontekście tematu było miejsce prowadzenia działań. Zorganizowano je na wsi, na terenie pałacu oraz w zaadaptowanych budynkach gospodarczych w Piotrowicach Nyskich. Dzieci spędzały czas na świeżym powietrzu, wśród zieleni i zwierząt, mogły decydować o tym, gdzie będą pracować, skąd czerpać inspirację oraz gdzie przygotowują pokaz finałowy. Pierwsze trzy dni przeznaczono na integrację grupy za pomocą improwizacji, gier integracyjnych, rozmów i wspólnego muzykowania. W czasie kolejnych dni uczestnicy działali w ramach wybranej przez siebie grupy: teatralnej, plastycznej, multimedialnej lub muzycznej. Każda z nich pracowała nad własnym projektem, a na zakończenie dnia wszyscy spotykali się, by dzielić się refleksjami i efektami pracy.

Bardzo nas zaskoczyło, jaką radość miała młodzież z tego, że mogła sama inicjować różne aktywności, i ile frajdy sprawiała im realizacja tych pomysłów. Na przykład w budynku, w którym odbywały się warsztaty, był bar, z którego nie korzystaliśmy. Uczestnicy wyszli z inicjatywą, że chcą przywieźć wodę, cytrynę i miętę, żeby robić lemoniadę dla wszystkich. Na drugi dzień lemoniada była podawana w czasie przerw, a motyw baru wszedł do spektaklu finałowego. Nie po raz pierwszy doświadczyliśmy, jak ważne jest w pracy twórczej słuchanie uczestników, podążanie za nimi i praca na procesie.

PRZETWÓRZ SWOJE KORZENIE!

Realizator: Fundacja Bieszczadzka

Miejsce: Płowce

Koordynator: Bogusław Pyszoch

Prowadzący warsztaty: Małgorzata Haduch, Sebastian Molski,
Artur Sędzielarz

Istotą projektu było przyjrzenie się, jak przeszłość wpływa na przyszłość. Uczestnicy pracowali w oparciu o słowa klucze. Punktem wyjścia do zbudowania ruchu i scenografii było hasło „splątanie”, a do tworzenia autorskich tekstów – rymy do słowa „korzenie”. Uczestnicy badali swoje drzewo genealogiczne, odkrywając miejsca bez przedmiotów tworzące wspólną historię rodzin i regionu. W tej grupie znalazło się kilkoro dzieci, które urodziły się za granicą i teraz są w momencie zapuszczania w Polsce swoich korzeni. Bezcenną funkcję integracyjną miało dla uczestników wspólne śpiewanie, ponieważ pozwalało budować zaufanie w grupie. W prezentacji końcowej dominowały elementy muzyczno-choreograficzne.

Dzięki programowi można uczynić dużo dobra – ten rodzaj projektów wychodzi poza standardowe ramy edukacyjne. Poprzez aspekt twórczy, wspólnotowy, wakacyjny oraz nastawienie na proces twórczy – a nie produkt – dokładamy cegiełkę do lepszego świata.

NIE(ZALEŻNOŚĆ)

Realizator: Teatr Polski w Poznaniu

Miejsce: Poznań

Koordynator: Sandra Lewandowska

Prowadzący warsztaty: Mariusz Babicki, Aneta Cruz-Kąciak,
Maciej Florek, Barbara Krasieńska, Sandra Lewandowska,
Hanna Łubieńska, Agnieszka Wielewska

Początkowe zajęcia miały na celu integrację grupy oraz zainicjowanie refleksji na temat przewodni warsztatów, czyli NIE(zależności). Na dalszym etapie wprowadzono formy teatralne: plastyczną, ruchową, dźwiękową oraz grę aktorską. W ten sposób rozwijano umiejętność rozumienia, wykorzystywania i przetwarzania opowieści oraz budowania własnych form wypowiedzi. Prowadzący inspirowali uczestników do samodzielnych prób ekspresji twórczej. Ten etap warsztatów był bardzo ważnym momentem zarówno dla prowadzących, jak i dzieci – stworzył poczucie wspólnoty i zbiorowej odpowiedzialności za finałowy pokaz. Prowadzącym pozwolił na zbadanie skojarzeń dzieci, wyłonienie ważnych problemów (wolności granic, odpowiedzialności, buntu).

Następnie rozpoczął się etap, podczas którego każdy z prowadzących pracował w mniejszych grupach, wykorzystując swoje doświadczenie. Główną metodą pracy była improwizacja, która pozwalała dzieciom na tworzenie i wymyślanie własnego scenariusza. W dalszym ciągu uczestnicy mieli przestrzeń do spotkań w całej grupie (wspólne rozgrzewki, gry i zabawy). Ostatnie dni były zespołową pracą wszystkich dzieci i realizatorów na Dużej Scenie. Był to etap wymagający od każdego skupienia, szacunku i odpowiedzialności za całość spektaklu, etap spajania i łączenia w całość pojedynczych elementów, które powstały na warsztatach. W czasie ostatnich przygotowań dzieci oswajały się ze specyfiką sceny (kurtyną, światłami), kolejnością scen, ale i własną treścią.

Zaskoczyło nas początkowe nastawienie dzieci, które oczekiwały spektaklu opartego na sztywnym scenariuszu i zamiast zabawy wolały od razu przystąpić do pracy. Nie zdały sobie sprawy, że zajęcia warsztatowe – oparte na grach, zabawach lub zajęciach improwizowanych – też są integralnym i znaczącym elementem tworzenia finałowego pokazu. W tym celu przeprowadziliśmy osobne rozmowy, uwzględniając ich wątpliwości i oczekiwania. Ponadto niezmiennie zaskakuje nas zapal dzieci do pracy w wakacje i ich niewyczerpana pomysłowość.

SZUKAJ DZIURY W CAŁYM

Realizator: Fundacja Mucha

Miejsce: Rumia

Koordynatorki: Anna Rekowska, Małgorzata Znosko

Prowadzący warsztaty: Adrianna Carzasty, Ewelina Grądzka, Jędrzej Jakubowski, Anna Rekowska, Krzysztof Rekowski, Agnieszka Skawińska, Piotr Srebrowski, Katarzyna Ustowska, Dorota Wolter, Małgorzata Znosko

Ten projekt był przede wszystkim interdyscyplinarnym spotkaniem: integracją dzieci niepełnosprawnych przebywających w pieczy zastępczej z grupą dzieci pełnosprawnych. Uczestnicy mieli od 8 do 15 lat. Temat przewodni naszych działań został zaczerpnięty z książki Justyny Bednarek *Niesamowite przygody dziesięciu skarpetek*. Bohaterki kolejnych opowiadań łączą chęć przedostania się do innego świata, do którego wejście kryje się w tajemniczej dziurze pod pralką. I to właśnie owa czarna dziura i skok do niej stanowiły temat rozmów z dziećmi. Uczestnicy zastanawiali się, co może oznaczać taki skok, kto chciałby znaleźć się w zupełnie nowym miejscu. Na podstawie tych rozmów oraz na bazie książki dzieci w grupach opracowały scenariusz i stworzyły elementy scenografii. W toku zajęć dzieci poznawały się, a wspólne zabawy sprawiły, że przestały patrzeć na siebie przez pryzmat ograniczeń i niepełnosprawności, ale zaczęły dostrzegać wspólne możliwości. W finałowym spektaklu wzięli udział wszyscy uczestnicy. Sami przydzielili sobie role i działania, biorąc pod uwagę swoje mocne strony, a nie koncentrując się na tym, co ich ogranicza.

Największym sukcesem było dla nas to, że rodzice i opiekunowie, gratulując, opowiadali, jak dzieciaki żyły tym projektem.

O PRZYJAŹNI

Realizator: Stowarzyszenie Inicjatyw Kulturalnych Tartak

Miejsce: Sejny

Koordynator: Elżbieta Chrulska

Prowadzący warsztaty: Emilia Adamiszyn, Elżbieta Chrulska, Marzena Dzienisiewicz, Magdalena Sęk, Anna Stokłosa, Mikołaj Walenczykowski, Adrian Wilk

Tematem przewodnim projektu była przyjaźń. W czasie twórczych poszukiwań dzieci i dorośli zadali sobie i innym kilka ważnych pytań: Po czym można rozpoznać prawdziwego przyjaciela? Co różni przyjaciela od kumpla? Co podtrzymuje przyjaźń, a co sprawia, że umiera? Czy możliwa jest przyjaźń w świecie wirtualnym? Odbiorcami działań były dzieci pełno- i niepełnosprawne, a także ich bliscy, przyjaciele, rodziny oraz inni mieszkańcy Sejn. Prowadzący proponowali szereg różnorodnych działań. Niektóre z nich były przeznaczone tylko dla uczestników warsztatów, jak na przykład indywidualne zadania manualne (pocztówki, skrzynki, monidła) czy prace konstruktorskie (budowa mobilnego aparatu camera obscura). Inne angażowały społeczność lokalną – jak choćby street art czy działania happeningowe, festynowe atrakcje (gry, loteria, pogotowie przyjacielskie itd.). W czasie warsztatów nie zabrakło przestrzeni na eksperymenty plastyczne, poszukiwań najpiękniejszej historii o przyjaźni i wysyłania pocztówek do przyjaciół. Wielkim finałem działań było święto przyjaźni!

Jeśli chcecie zrealizować warsztaty w ramach programu, to dobrze zainwestować w szczere, prawdziwe i naturalne relacje, a wszystko inne się ułoży.

BYŁO. JEST. BĘDZIE

Realizator: Nowy Teatr im. Witkacego w Słupsku

Miejsce: Słupsk

Koordynator: Agata Pietruszewska

Prowadzący warsztaty: Jan Hussakowski, Monika Janik, Wojciech Marcinkowski, Justyna Moczulska, Agata Pietruszewska, Cezary Reinert

Założeniem projektu było ukazanie zależności między przeszłością a przyszłością. Podczas warsztatów uczestnicy konfrontowali wyobrażenia dotyczące przyszłości z tym, co naprawdę nadeszło. Najważniejsze źródło ich wiedzy na ten temat stanowili mieszkańcy Słupska, których pytali, jak kiedyś wyobrażali sobie rok 2018 oraz czy te przypuszczenia się sprawdziły. Na podstawie literatury, filmów oraz zebranych materiałów powstał spektakl, który stanowił podsumowanie dwutygodniowej pracy. Młodzież podzielona była na trzy grupy: aktorską, scenograficzno-muzyczną i promocyjno-dziennikarską. Każdy zespół pracował oddzielnie z innymi instruktorami, jednak efekty prac wzajemnie się uzupełniały i stworzyły całość.

Zdaliśmy sobie sprawę z tego, że do tej pory nasz teatr nie był otwarty na młodych ludzi i nie dawał im możliwości uczestnictwa w życiu naszej instytucji. Od Lata w teatrze wiele się zmieniło. Program dał nam możliwość zauważenia potencjału, jaki drzemie w młodych ludziach ze Słupska. Teraz nasz teatr chętnie organizuje różnego typu spotkania dla młodych i daje im możliwość bycia aktywnymi odbiorcami kultury.

SOLNIKI 44 – LATO W TEATRZE 2018

Realizator: Stowarzyszenie Promocji Artystycznej

Miejsce: Solniki

Koordynator: Dagmara Sowa

Prowadzący warsztaty: Tomasz Adamski, Paweł Chomczyk,
Robert Jurčo, Krzysztof Kiziewicz, Dagmara Sowa,
Małgorzata Tarasewicz-Wosik, Tomasz Wosik

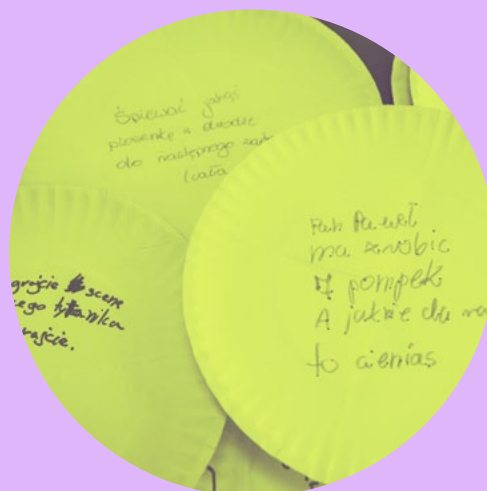
Bilokacja polega na możliwości znajdowania się w dwóch miejscach jednocześnie. To zjawisko stało się tematem przewodnim warsztatów Lato w teatrze w Siedlisku Kultury Solniki 44. Dwoistość stanowi o specyfice tego ośrodka: miejsce pozwala jednocześnie obcować z naturą i kulturą. Do zgłębienia zjawiska bilokacji posłużył m.in. teatr ożywionej formy, ponieważ w nim ekspresja żywego człowieka przeplatała się z ekspresją ożywianej materii. W efekcie dochodzi więc do bilokacji postaci scenicznej (wędrującej, objawiającej się jednocześnie w animatorze oraz animowanej materii). Doskonale sprawdziły się też multimedialne środki wyrazu. Możliwości związane z narracją filmową pozwoliły uczestnikom zajęć na konstruowanie światów na wpół realnych, na wpół wirtualnych. Postaci mogły wędrować pomiędzy tymi przestrzeniami lub występować jednocześnie w wielu światach (na przykład na ekranie i scenie).

Innym aspektem rozwijającym temat przewodni były instalacje inspirowane tak zwanym land artem (sztuką ziemi, której głównym twórczym jest środowisko naturalne). Uczestnicy zajęć mieli możliwość kreatywnej ingerencji w pejzaż Siedliska Kultury, przekształcania jego fragmentów lub wykorzystywania naturalnych procesów do stworzenia instalacji (połączonych z działaniami performatywnymi).

Powstały zakrzywiające czasoprzestrzeń instalacje przenoszące w inne wymiary, pozwalające na doświadczanie bycia w kilku miejscach jednocześnie.

**Projektu pozwolił nam na zmianę
wizerunku ośrodka Solniki 44
i oswojenie miejsca przez
społeczność lokalną.**

HISTORIA BŁĘKITNEJ PLANETY

Realizator: Fundacja Pro Futuro

Miejsce: Sułkowice

Koordynator: Andrzej Pietyra

Prowadzący warsztaty: Marta Hankus, Andrzej Pietyra, Agnieszka Polańska, Mateusz Przyłębki

Projekt poruszał temat walki z wysoką emisją dwutlenku węgla i zakładał budowanie świadomości ekologicznej. Inspiracją stała się książka islandzkiego pisarza Andriego Snara Magnasona *Historia błękitnej planety*. Była bazą, na której prowadzący zbudowali warsztaty i pomysł na pracę z dziećmi. Warsztaty odbywały się w budynku przeszło stuletniego przedszkola w Sułkowicach. Uczestnicy mieli do dyspozycji duży ogród z wyjściem nad rzekę z jej wodospadami i pięknym korytem pośród gęstego lasu. Teren został zmieniony na czas warsztatów w Planetę Dzikich Dzieci. Projekt składał się z dwóch etapów. W pierwszym tygodniu dzieci integrowały się i pracowały scenograficznie, w drugim rozpoczęły pracę z reżyserami, przygotowując się do pokazu finałowego. Ważnym elementem łączącym te dwa bloki była praca nad materiałami audiowizualnymi. Finałnie projekt okazał się wspólną przygodą dla dzieci, ich rodziców i prowadzących działania.

Jeden z sukcesów to pokazanie lokalnej społeczności i władzom samorządowym, że projekty prowadzone przez organizacje pozarządowe są bardzo wartościowe, nowoczesnie zarządzane i świetnie uzupełniają ofertę kulturalną w mniejszych miejscowościach. Kolejny sukces to budowanie naszej rozpoznawalności wśród mieszkańców Sułkowic, co jest dla nas bardzo istotne w perspektywie kolejnych projektów.

TEATRALNA SUSZARNIA

Realizator: Gminny Ośrodek Kultury w Suszcu

Miejsce: Suszec

Koordynator: Agnieszka Zielonka-Mitura

Prowadzący warsztaty: Wojciech Chowaniec, Tomasz Manderla, Zofia Paszenda, Elwira Zembrzuska, Marek Żyła

Suszec to gmina w województwie śląskim, której początki sięgają XIV wieku, a nazwa nawiązuje do suchego miejsca pośrodku puszczy. To ona stanowiła w projekcie podstawę do budowania opowieści. Podczas zajęć dzieci cofnęły się w czasie w poszukiwaniu historii i tradycji, przeniosły się w rzeczywistość pełną legendarnych i baśniowych postaci. Zastanowiliśmy się nad szerszym znaczeniem suszy: nad suszą pustyni, nad wysychaniem zbiorników wody pitnej, nad „wysuszeniem” ludzkich serc. Nazwa miejscowości była pretekstem do stworzenia własnej legendy, podróży historyczno-onirycznej, w której nie zabrakło miejsca na zabawę, wyobraźnię i szukanie sposobów na uporanie się z dziecięcymi problemami. Dzięki warsztatom prowadzonym aktywnymi metodami w oparciu o pedagogikę zabawy 24 dzieci w wieku od 6 do 12 lat z terenu gminy Suszec i miejscowości ościennych rozwinęło skrzydła i stworzyło własne przedstawienie w duchu teatru zaangażowanego społecznie. Teatralne półkolonie zakończyły się publiczną prezentacją dokonań dzieci oraz wspólnym piknikiem na świeżym powietrzu.

Spektakl był wielką tajemnicą dla widzów. Nikt z bliskich nie wiedział, co dokładnie zobaczy, bo dzieciaki umówiły się, że nikomu nic nie powiedzą.

ALE CYRK!

Realizator: Wojewódzki Ośrodek Animacji Kultury w Toruniu

Miejsce: Toruń

Koordynator: Magdalena Jasińska

Prowadzący warsztaty: Tomasz Cebo, Mariusz Czajka, Agnieszka Dąbrowska, Damian Droszcz, Izabela Droszcz, Weronika Droszcz, Mieczysław Giedroń, Magdalena Jasińska, Jacek Ruszkowski, Michał Składanowski, Mira Weręgowska, Adrian Wilk, Agnieszka Zakrzewska

W warsztatach teatralno–cyrkowych wzięło udział 35 dzieci w wieku 7–14 lat. Dzieci zobaczyły, jak wygląda proces powstawania widowiska cyrkowo–teatralnego, poznały specyfikę różnych zawodów związanych ze sztuką cyrkową i teatralną. Każdy uczestnik mógł wybrać zajęcia w dwóch grupach zwanych namiotami cyrkowymi: śmiechu i magii, dźwięku i koloru, rytmu i wygibasów, wylęgarni pomysłów. Jednym z elementów promocji i zarazem integracji były wspólne akcje happeningowe w przestrzeni miasta. Podobną funkcję pełniło sobotnie wyjście do zoo i schroniska, które dało czas na pogłębianie relacji i aktywny wypoczynek. Finałem działań był festyn. Dbaliśmy, by o jego kształcie decydowały dzieci. Podczas festynu zaprezentowano umiejętności zdobyte przez uczestników w trakcie warsztatów. Strzałem w dziesiątkę okazała się idea „podaj dalej”. Dzieci mogły przekazać swoją wiedzę i zdobyte umiejętności swoim rówieśnikom i dorosłym.

Pozytywnie zaskoczyły nas zajęcia jogi dla dzieci – były dla nas pewnym eksperymentem, próbą. Nie wiedzieliśmy, z jaką reakcją uczestników się spotkają. Początkowy dystans i wycofanie zastąpiły oczekiwanie na te zajęcia i przyjemność z wykonywania ćwiczeń.

WAŁBRZYCH.AR

Realizator: Fundacja t:

Miejsce: Wałbrzych

Koordynator: Marta Kurowska

Prowadzący warsztaty: Marta Kurowska, Bartosz Kurowski, Robert Maniak, Seweryn Mroźkiewicz, Joanna Pietras, Karolina Sobolewska

Wałbrzych.AR był spotkaniem artystów i dzieci w twórczym działaniu. Inspirację stanowiło miasto, symbol „napięcia pomiędzy geometrycznym sposobem istnienia a gmatwaniną ludzkich istnień” (Italo Calvino). Dzieci w wieku od 8 do 12 lat brały udział we wspólnej awanturkowej eskapadzie, naukowej ekspedycji, artystycznej transpozycji. W ciągu dwóch wakacyjnych tygodni uczestnicy wraz z prowadzącymi przemierzali miasto i odnotowali każdy szczegół. Przyglądali się możliwościom i ograniczeniom miasta. Mierzili się z jego mitami i badali funkcje, jakie pełni dla lokalnej społeczności. Na realnie istniejące miejsca nałożyli krajobrazy fikcyjne. Stworzyli emocjonalną mapę istniejących miejsc, proponując nową topografię. Dokonali szeregu interwencji sensorycznych, ruchowych, plastycznych, dźwiękowych. Zaprojektowali spacer w konwencji AR (augmented reality), a o obserwacjach opowiedzieli w samodzielnie stworzonym przedstawieniu teatralnym.

W wywiadzie przeprowadzonym po prawie dwóch tygodniach pracy uczestnicy przyznali, że „cały Wałbrzych, każde w nim miejsce jest warte dużo więcej niż wszystkie pieniądze”.

WAKACJE Z DUCHAMI

Realizator: Stowarzyszenie K.O.T.

Miejsce: Wojnowice

Koordynator: Anna Borowska

Prowadzący warsztaty: Anna Borowska, Karol Budrewicz, Żaklina Małolepsza, Łukasz Matuszyk, Aneta Młyńska-Wójcik, Anna Skubik, Marta Sochal-Matuszyk, Iwona Szabrkievicz, Jacek Timingeriu, Mariusz Wójtowicz

Warsztaty odbywały się w Zamku na Wodzie w Wojnowicach, w miejscu zlokalizowanym na skraju wsi, wśród mokradeł i lasów. Uczestnicy wcielali się w rolę bohaterów książki Adama Bahdaja i rozwiązywali wiele zagadek związanych z wojnowickim zamkiem. Wakacje z duchami pokazały, że praca detektywa wymaga poświęceń i wyrzeczeń. Trzeba przemóc drżenie kolan i bacznie obserwować przyjezdnych, również późną nocą. Ćwiczyć umiejętność dedukcji nawet podczas deseru. Przejrzeć czyjeś notatki jak poranną gazetę i nie przejmować się cieniem, który od tygodnia snuje się za nami, także po zmierzchu.

Ideą warsztatów było włączenie dzieci i młodzieży do wspólnej pracy na każdym etapie realizacji spektaklu. Uczestnicy razem z prowadzącymi stworzyli scenariusz i zarys postaci, wymyślali zagadki, przygotowali pokazy muzyczne, zaprojektowali i wykonali kostiumy, scenografię, plakat oraz nauczyli się, jak odgrywać scenki. Oddaliśmy uczestnikom do dyspozycji pięć otwartych pracowni: motoryczną, aranżacyjną, dźwiękową, kreatywną i public relations, dzięki czemu ożywiliśmy cały zamek i przestrzeń wokół.

Dzieci – z różnych środowisk i różnych narodowości oraz kultur, ale przede wszystkim w bardzo rozległym przedziale wiekowym – pracowały na jeden, wspólny cel. Przeprowadziliśmy integrację grupy i umożliwiliśmy lepsze poznanie się wszystkich uczestników z Polski i Ukrainy, rozmawialiśmy o naszych kulturach, tradycjach, zwyczajach, to pozwoliło nam się bliżej poznać i zrozumieć.

SZEPTY PUSZCZY

Realizator: Stowarzyszenie Calos Cagathos

Miejsce: Zambski Kościelne

Koordynator: Katarzyna Świdnicka

Prowadzący warsztaty: Artur Baranowski, Jacek Gozdek, Małgorzata Laszecka, Monika Mydlikowska, Paulina Połowniak, Aleksandra Rajska, Anna Szyszka, Katarzyna Świdnicka

Projekt dotyczył terenów Puszczy Białej otaczającej Zambski Kościelne. Stąd warsztaty miały przede wszystkim charakter plenerowy – tylko niewielka część zajęć odbywała się na terenie szkoły. Organizatorzy zaplanowali wyprawy do lasu oraz działania w stworzonej wspólnie z uczestnikami Leśnej Bazy. Powstała nowa przestrzeń przyjazna nauce, zabawie i tworzeniu. Tak opisywali Bazę uczestnicy warsztatów: „Miejsce do pracy i drugi dom”, „Miejsce pełne zabaw, wspomnień, różnych zdarzeń, pomysłowości”, „Leśna Baza jest dla mnie jak spełnienie marzeń”.

W pierwszym tygodniu uczestnicy spędzali przede wszystkim czas na leśnych wyprawach, w drugim na warsztatach, które były ich kontynuacją. To wywiedzione z eksploracji puszczy inspiracje stały się kluczem do budowania działań artystycznych w ramach grup warsztatowych. Zastąpienie przestrzeni szkolnej przez leśną pozwoliło na zaangażowanie lokalnej społeczności, która – zainteresowana niecodziennymi działaniami – służyła na co dzień pomocą i tłumnie stawiała się podczas widowiska finałowego.

To, co zachwyciło nas podczas tegorocznego projektu, to sprawczość mieszkańców, którzy potrafią się szybko zorganizować i współpracować ze sobą, rozwiązując napotymane przez nasz zespół trudności. Z naszej perspektywy Lato w teatrze w Zambskich Kościelnych staje się powoli projektem wszystkich mieszkańców tej miejscowości.

Lato w teatrze+

2018

LEŚNE ŚCIEŻKI INSPIRACJI – DIALOGI NATURY Z NOWOCZESNOŚCIĄ

Realizator: Teatr Lalki i Aktora „Kubuś” w Kielcach
+ Centrum Edukacji i Kultury „Szklany Dom” w Ciekotach

Miejsce: Kielce, Ciekoty

Koordynator: Hanna Świętnicka

Prowadzący warsztaty: Judyta Berłowska,
Joanna Biskup-Brykczyńska, Rafał Gęborek,
Ewa Lubacz, Radosław Nowakowski, Michał Olszewski,
Grzegorz Poliszuk, Andrzej Kuba Sielski, Krzysztof Wrona

Podczas dwutygodniowych warsztatów uczestnicy zastanawiali się nad możliwością uruchomienia dialogu między technologią i naturą. Jak miałyby wyglądać? Czemu miałyby służyć? Czy w ogóle jest potrzebny? Jak taki dialog mógłby zaistnieć na scenie – może jako dialog różnych kultur, różnych cywilizacji, może jako dialog człowieka z maszyną?

Trzydziestoosobowa grupa młodzieży w wieku 11–15 lat pod okiem artystów brała udział w rozmaitych warsztatach. Poznali formy teatralne: teatr plastyczny, improwizowany i oparty na ruchu. Wiele zajęć miało charakter muzyczny: uczestnicy łączyli elektronikę z muzyką z natury, tworzyli instrumenty, komponowali muzykę z otaczających dźwięków, uczyli się gry na bębnach.

Na warsztatach plastycznych korzystali z wikliny jako materiału zdobniczego, użytkowego i budowlanego. Projekt zakończyły dwa pokazy w Teatrze „Kubuś” i pokaz plenerowy w Centrum Edukacji i Kultury „Szklany Dom” w Ciekotach. Podczas finału można też było zobaczyć instalację, która powstała w ramach zajęć.

Na szczęście niespodzianki w tym roku były tylko pozytywne, możemy mówić o rosnącym z roku na rok zaangażowaniu rodziców, o świadomości uczestników, o tym, jak dużo jest dobrych, zdolnych i kreatywnych ludzi, których interesują działania wokół teatru.

DZIECI I RYBY!

Realizator: Teatr Zagłębia + Miejski Klub Maczki

Miejsce: Sosnowiec

Koordynator: Ewa Koralewska

Prowadzący warsztaty: Michał Bałaga, Justyna Lipko-Konieczna, Katarzyna Niedurny, Agnieszka Okońska-Bałaga, Agnieszka Piestrzeniewicz, Paweł Szeibel, Marta Szlęzak, Sebastian Świąder

Dzieci i ryby głosu nie mają? Nie w Sosnowcu! Podczas projektu przyglądano się związkowi człowieka i zwierzęcia: szukano tego wszystkiego, co ich łączy i dzięki czemu są różni. Uczestnicy wsłuchiwali się w odgłosy zwierząt, a następnie szukali języka, którym mogliby się porozumiewać i budować opartą na szacunku relację ze wszystkimi żywymi istotami, także zupełnie innymi od nas. Zastanawiali się, co by było, gdyby człowiek nie decydował w skali totalnej o losie zwierząt. Szukali sposobów na lepsze życie zwierząt. Była to okazja do sprawdzenia, czy teatr może choć trochę zmienić świat.

Punktem wyjścia do naszych twórczych działań była książka *Zwierzokracja* Aleksandry Woldańskiej-Płocińskiej – opowieść o przenikaniu się świata dzieci i zwierząt, dotycząca tematu praw zwierząt i naszych codziennych wyborów, które mają wpływ na ich życie. Finałowe wydarzenie powstało na podstawie doświadczeń i obserwacji uczestników z dwutygodniowych poszukiwań artystycznych i kontaktu z przyrodą. Ze sceny opowiedzieli oni o tym, że dzieci i ryby mają głos. Tylko nie zawsze jest on rozumiany.

Udział w programie daje dużą satysfakcję. To okazja, by lepiej poznać świat pedagogiki teatru i pozwolić wielu osobom przekonać się, że teatr to miejsce, w którym mogą znaleźć dużo dobrego dla siebie – realizować własne pasje, a przede wszystkim poznawać świat i doświadczać go wspólnie z innymi.

TWORZĘ, WIĘC JESTEM

Realizator: Gminny Ośrodek Kultury w Stepnicy
+ Gryfiński Dom Kultury

Miejsce: Stepnica, Gryfino

Koordynator: Michał Krzywaźnia

Prowadzący warsztaty: Weronika Giżycka, Krzysztof Gmiter,
Michał Krzywaźnia, Katarzyna Mierzejewska, Piotr Nykowski,
Maksymilian Olchowy, Maciej Ratajczyk, Wiktor Szostak,
Agnieszka Walancik

W tegorocznej edycji podstawę twórczej pracy stanowiła parafraza słów Kartezjusza: „Tworzę, więc jestem”. Uczestnicy szukali inspiracji i kierunków rozwoju tematu w dziełach dwóch wielkich pisarzy – Zbigniewa Herberta oraz Hermanna Hessego. Ci dwaj autorzy w swojej twórczości kładli nacisk na życie w zgodzie z prawdą, którą można odnaleźć, mając otwartą głowę i nieustannie przekraczając siebie. Uczestnicy zwracali również uwagę, że podstawowym obowiązkiem człowieka jest myślenie: zastanawianie się nad tym, kim jesteśmy i jaka jest otaczająca nas rzeczywistość.

Celem projektu było pobudzenie kreatywności, samodzielności artystycznej, krytycznego myślenia i twórczej postawy. W ramach projektu młodzież działała pod okiem instruktorów w ramach czterech warsztatów: teatralno-ruchowego, muzycznego, kostiumowo-scenograficznego, promocyjno-multimedialnego. Finałem pracy było widowisko plenerowe zaprezentowane w Gryfinie i w Stepnicy.

Dużym zaskoczeniem dla większości z nas była konstruktywna wizyta „zewnętrznego oka”, czyli odwiedziny pedagogów teatru.

DEMO Z DEMOKRACJI

Realizator: Teatr Lalek Pleciuga
+ Miejski Ośrodek Kultury w Policach

Miejsce: Szczecin, Police

Koordynator: Magdalena Bogusławska

Prowadzący warsztaty: Teresa Babińska, Magdalena Bogusławska, Zuzanna Bogusławska, Marta Knaflewska, Marta Łągiewka, Nicola Palej, Patryk Wójcik

Jedną z definicji tłumaczy słowo „demo” jako wizualną prezentację wyjaśniającą działanie czegoś. Podobna idea przyświecała warsztatom: miały być teatralną dyskusją na temat ważnych przejawów życia społecznego. Rozmowa o demokracji jako ustroju politycznym stała się pretekstem do przemyśleń nad takimi pojęciami, jak: władza, społeczeństwo, wolność wyboru, cnoty obywatelskie. Czasem wywoływała tematy pozornie odległe, takie jak: przejawy dyskryminacji i nietolerancji oraz sposoby przeciwstawiania się im, różnice między wolnością a samowolą. Rozmyślaliśmy także o tym, czym jest dyktatura i co może do niej doprowadzić. Młodzież chętnie dyskutowała o swoich prawach: do wyrażania własnych poglądów, swobody myślenia, ochrony życia prywatnego i poszanowania godności, ale też o obowiązkach i przestrzeganiu zasad.

Literacką inspirację warsztatów stanowiły publikacje opracowane z myślą o bardzo młodym odbiorcy: *Mała książka o demokracji* Sassy Buregren, *Co to właściwie jest demokracja* Equipo Plantela, *Włącz demokrację* Roberta Biedronia oraz wydana przez UNICEF *Konwencja o prawach dziecka*. Finałowy pokaz powstał w wyniku wspólnej pracy wszystkich uczestników, na którą złożyły się tworzenie map myśli, warsztaty dramowe, improwizacje, sondy uliczne i wywiady.

Oprawą muzyczną pokazów były wykonywane na żywo efekty dźwiękowe oraz wybrane przez uczestników fragmenty utworów muzyki klasycznej. Powstałe w trakcie warsztatów prace plastyczne zostały zaprezentowane na wystawie w foyer teatru.

Udało nam się uniknąć prostych odniesień do bieżącej polityki. Każde z dzieci rozpoczynało warsztaty ze swoim bagażem poglądów, mniej lub bardziej sprecyzowanych, ale jeszcze nie własnych, lecz przeniesionych ze swoich środowisk. Zadbaliśmy o to, żeby spotkanie w teatrze nie było wymianą przekonań politycznych, ale dyskusją o pojęciach i zjawiskach społecznych w szerokim kontekście.

OGRÓD. PRZESTRZEŃ WSPÓLNA

Realizator: Wrocławski Teatr Lalek + Wrocławski Teatr Pantomimy

Miejsce: Wrocław

Koordynator: Sylwia Gorzak

Prowadzący warsztaty: Agnieszka Charkot, Sylwia Gorzak, Elżbieta Huculak, Kamila Kamińska, Katarzyna Krajewska, Piotr Soroka

Uczestnicy projektu pod opieką artystów i pedagogów brali udział w zajęciach ruchowo-pantomimicznych, teatralnych, plastyczno-scenograficznych i ogrodniczych. Tematem przewodnim był ogród. Spotkania miały się odbywać głównie w plenerze, ale ze względu na pogodę część z nich przeniesiono do budynków. Uczestnicy odwiedzali miejskie enklawy zieleni. Finałem działań były dwa pokazy – performance Święto ogrodu w Ogrodzie Staromiejskim i Wrocławskim Teatrze Lalek. W trakcie warsztatów uczestnicy zrobili własne doniczki, grządki i pływające ogrody. Badali, czemu służą ogrody w mieście. Zastanawiali się, czy każdy może mieć własny kawałek zieleni. Szukali ogrodów w najbliższym otoczeniu, a także w sobie samych i rozmawiali o tym, jak mogą je pielęgnować.

Zaskoczyło nas ogromne zaufanie prowadzących do siebie, wspólne wartości, jakie się ujawniły podczas pracy (mimo że wcześniej prawie się nie znaliśmy), bardzo dobra komunikacja i uważność na siebie.

WIZYTY PEDAGOGÓW TEATRU

Już po raz trzeci część programu stanowiły wizyty pedagogów teatru u beneficjentów podczas wybranego dnia na początku realizacji warsztatów. W ramach tego modułu naszym celem było stworzenie zespołowi oraz poszczególnym prowadzącym warsztaty okazji do przyjrzenia się swojej pracy. Zadaniem pedagogów teatru była obserwacja działań prowadzących i opowiedzenie im o nich ze swojej perspektywy. Pomysł na tę formułę wynika z przekonania, że poznanie zewnętrznej perspektywy ma charakter rozwojowy: pozwala zwiększać samoświadomość osób prowadzących warsztaty. To bezpośrednio wpływa na jakość programu Lato w teatrze. Odwołujemy się przy tym do superwizji jako narzędzia w rozwijaniu pracy trenerów.

Opiekę nad modułem pełniły Justyna Czarnota i Katarzyna Piwońska, a odwiedzający beneficjentów pedagodzy to: Maria Babicka, Tomasz Daszczuk, Dorota Kowalkowska, Joanna Krukowska, Monika Lićwinko, Weronika Łucyk, Agata Łukaszewicz, Bartłomiej Miernik, Alicja Morawska-Rubczak, Karolina Pluta, Daniel Stachuła, Magdalena Szpak, Agnieszka Szymańska, Rafał Urbacki, Anna Zalewska-Uberman.

**Dodatkowe
elementy
Lata w teatrze**

2018

SZKOŁA PEDAGOGÓW TEATRU

Jak co roku nie mogło zabraknąć działań realizowanych pod szyldem Szkoły Pedagogów Teatru.

Jeszcze przed ogłoszeniem konkursu grantowego przygotowaliśmy cykl warsztatów adresowanych do edukatorów teatralnych i animatorów. Od stycznia do kwietnia w ramach czterech trzydniowych warsztatów spotykali się, by rozwijać kompetencje z zakresu projektowania warsztatów do spektaklu dla różnych grup odbiorców. Warsztaty były prowadzone przez Justynę Czarnotą-Misztal oraz Magdalenę Szpak. W całym cyklu warsztatów wzięło udział trzynaście osób.

W maju odbyły się warsztaty przeznaczone dla beneficjentów, w tym roku zorganizowane w formie czterech dwudniowych spotkań. Każde z nich dotyczyło innego zagadnienia: rozwoju kompetencji z zakresu procesu grupowego i procesu twórczego (prowadzenie: Monika Klonowska), wykorzystania technik lalkowych w pracy z dziećmi (prowadzenie: Aleksandra Pejcz-Jakimiuk) oraz budowania zespołu projektowego (prowadzenie: Aleksandra Chmielińska). Ponadto osoby biorące udział w programie po raz pierwszy wzięły udział w spotkaniu z pracowniczkami Działu Pedagogiki Teatru – Justyną Czarnotą-Misztal i Katarzyną Piwońską. Poniżej przedstawiamy krótkie opisy warsztatów.

Proces grupowy a proces twórczy

Celem spotkania było poznanie mechanizmów grupowych mających wpływ na przebieg i efektywność pracy zespołu. Zostały omówione poszczególne fazy procesu grupowego. Uczestnicy mieli także możliwość trenowania umiejętności radzenia sobie z trudnymi sytuacjami, które mogą się zdarzyć podczas współpracy grupowej.

Wykorzystanie technik lalkowych w pracy z dziećmi

Podczas warsztatów uczestnicy poznali techniki lalkowe oraz najprostsze możliwości ich przetwarzania, tak by lalki były możliwe do wykonania i ożywienia przez najmłodszych uczestników warsztatów. W doświadczeniu próbowano uchwycić, jak z gier, zabaw oraz z improwizacji uczynić punkt wyjścia do tworzenia etud i krótkich form teatralnych.

Budowanie zespołu projektowego – warsztat o komunikacji i współpracy

Warsztaty przeznaczone były dla osób tworzących zespół projektowy lub partnerstwo w ramach projektu.

Uczestnicy uzyskali informację na temat rozpoczynania i kontraktowania współpracy tak, aby zakładała ona wspólną odpowiedzialność, klarowne i spójne formułowanie celów zespołu na różnych poziomach: organizacyjnym, merytorycznym oraz relacyjnym. Uczestnicy poznali także prawidłowości funkcjonowania zespołu projektowego.

Pierwszy raz w Lecie w teatrze

Spotkanie było przeznaczone dla beneficjentów, którzy pierwszy raz brali udział w programie. Jego celem było wprowadzenie uczestników w idee i główne założenia programu oraz przygotowanie ich do realizacji projektów i wizyt pedagogów teatru w trakcie trwania warsztatów.

EWALUACJA

Rokrocznie zapraszamy przedstawicieli ośrodków realizujących warsztaty do wspólnego przyjrzenia się swojej pracy podczas spotkań ewaluacyjnych. W tym roku odbyły się one w dniach 19–20 października w czterech miastach: Katowicach, Krakowie, Poznaniu i Warszawie. Wzięły w nich udział zarówno osoby prowadzące warsztaty, jak i koordynatorzy projektów – 65 uczestników. Podczas moderowanych rozmów przyglądali się tematowi pracy w zespole projektowym. Szczegółowe zagadnienia zostały wyłonione w każdej z grup na początku spotkania, a następnie uczestnicy wymieniali się swoimi refleksjami i praktykami wokół zaproponowanych wątków.

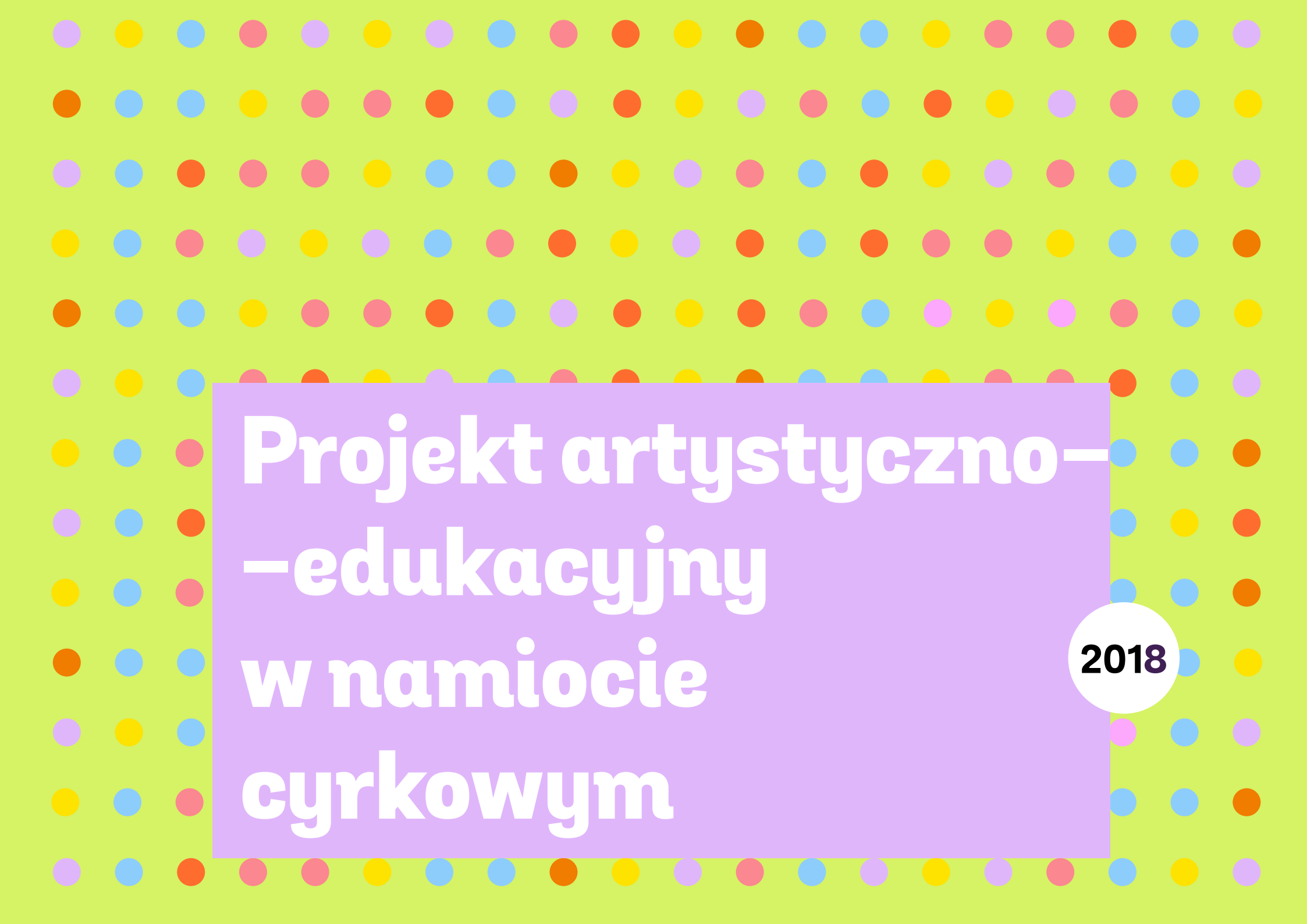
Dyskutowali o wyzwaniach związanych z budowaniem zespołu prowadzących, aspektach, które okazały się najistotniejsze we współpracy zespołu podczas realizacji warsztatów, o napięciach i rozwiązywaniu trudnych sytuacji.

Spotkania poprowadziły pracowniczki Działu Pedagogiki Teatru: Justyna Czarnota-Misztal i Katarzyna Piwońska.

WIZYTY STUDYJNE

Już po raz drugi beneficjenci programu mieli szansę podzielić się swoim doświadczeniem w ramach wizyt studyjnych. W październiku i listopadzie odbyły się cztery spotkania, których celem było wprowadzenie zainteresowanych osób w struktury programu. Potencjalnych przyszłych beneficjentów Lata w teatrze zaprosili do swoich placówek przedstawiciele Ośrodka Dokumentacji Sztuki Tadeusza Kantora Cricoteka w Krakowie, Teatru Zagłębia, Gminnego Ośrodka Kultury w Górznie oraz Grupy Inicjatywnej Baranówko. O programach i przebiegu spotkań decydowali gospodarze. Ich propozycje zakładały dzielenie się dobrymi praktykami oraz spostrzeżeniami z pracy teatralnej z uczestnikami zajęć oraz refleksjami dotyczącymi funkcjonowania zespołu prowadzących. Wspólnym elementem każdego z nich była możliwość rozmowy z jedną z pracowniczek Działu Pedagogiki Teatru: Joanną Krukowską-Gulik lub Justyną Czarnotą-Misztal.

**Projekt artystyczno-
-edukacyjny
w namiocie
cyrkowym**

2018

PROJEKT ARTYSTYCZNO- -EDUKACYJNY W NAMIOCIE CYRKOWYM

W 2018 roku projekt *Pippi Pończoszanka* ruszył już po raz szósty w objazd z namiotem cyrkowym. Odwiedziliśmy województwo śląskie, w którym do tej pory jeszcze nie gościł namiot cyrkowy, oraz miejscowości z województw małopolskiego i świętokrzyskiego.

Rozpoczęliśmy pracę od zaproszenia czterech ośrodków kultury. Pełniły one funkcję lokalnych ekspertów i wskazały miejsca, które mogą potrzebować tego rodzaju wydarzeń. W efekcie wokół każdego z miejsc powstała sieć skupiająca trzy ośrodki. W roku 2018 namiot pojawił się w następujących miejscowościach:

Europejskie Centrum Bajki im. Koziołka Matołka w Pacanowie

Samorządowe Centrum Kultury i Bibliotek w Szczucinie

Centrum Polonii – Ośrodek Kultury, Turystyki i Rekreacji w Brniu

Gminne Centrum Kultury i Czytelnictwa w Szerzynch

Gminny Ośrodek Kultury w Gromniku

Centrum Kultury i Promocji Gminy Ciężkowice

Miejski Ośrodek Kultury, Sportu i Rekreacji w Kuźni Raciborskiej

Gminne Centrum Kultury w Nędzy

Miejski Ośrodek Kultury w Krzanowicach

Dom Kultury w Rybniku–Boguszowicach

Gminny Ośrodek Kultury w Suszcu

Miejsko–Gminny Ośrodek Kultury w Strumieniu

Na projekt złożyły się:

- spotkanie otwierające w Teatrze Pinokio w Łodzi dla przedstawicieli wszystkich zaproszonych do współpracy instytucji (kwiecień),
- warsztaty pedagogiczno–teatralne dla lokalnych instruktorów i nauczycieli przeprowadzone w partnerskich miejscowościach (maj i czerwiec),
- przyjazdy namiotu cyrkowego do partnerskich miejscowości – warsztaty teatralne dla dzieci i młodzieży, parada ulicami miasta, plenerowy koncert zespołu Bura Kura oraz prezentacje spektaklu w namiocie (lipiec i sierpień),
- ewaluacja projektu w Warszawie (wrzesień).

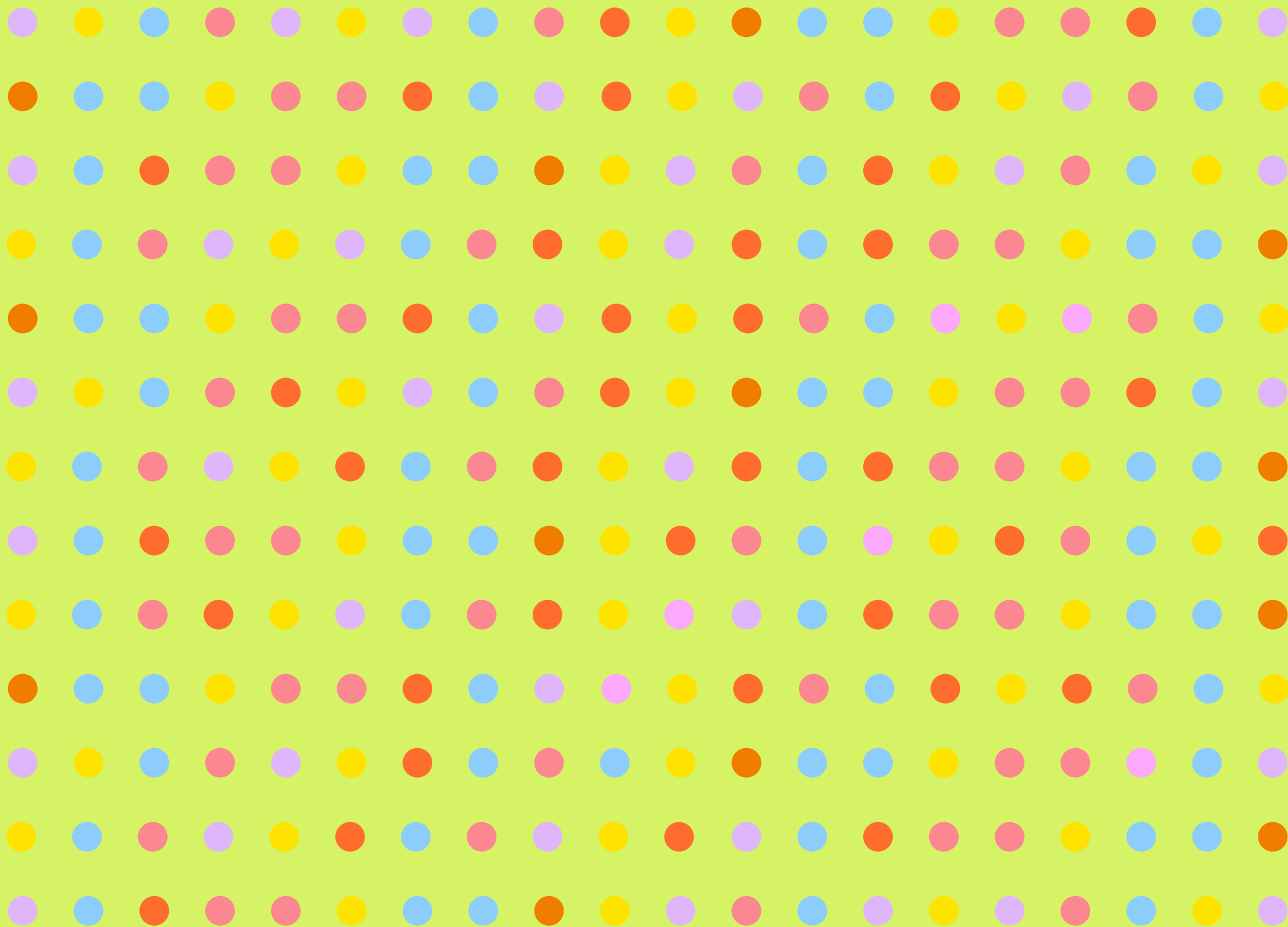

PIPI POŃCZOSZANKA W LICZBACH

- 2635 kilometrów
- 12 miejscowości
- 12 ośrodków
- 4 regionalne sieci
- 85 edukatorów biorących udział w warsztatach przedwakacyjnych
- 3 województwa (śląskie, małopolskie, świętokrzyskie)
- 12 pokazów
- 46 warsztatów
- 12 artystów
- 3600 widzów

2018
Lato w Teatrze